

SOTSIAALMINISTEERIUM

MAJANDUS- JA
KOMMUNIKATSIOONI-
MINISTEERIUM

Tulemusvaldkonna HEAOLU 2024. aasta tulemusaruanne

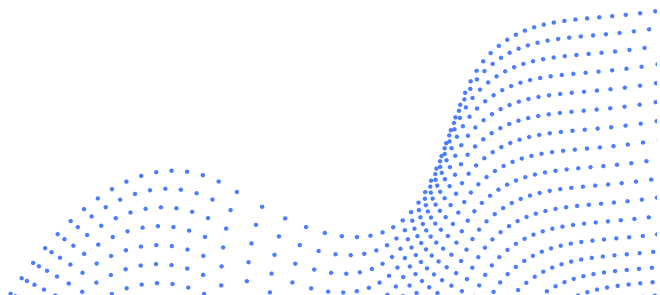

© Aron Urb

© Stigo

Sisukord

1. Heaolu tulemusvaldkond	3
1.1. Tulemusvaldkonna üldinfo ja mõõdikud	3
1.2. Tulemusvaldkonna kulude lõpliku eelarve jaotus programmide kaupa (tuhat eurot)	4
1.3. Aruandeaasta tulemusvaldkonna eelarve täitmine	4
1.4. Tulemusvaldkonna olukorra analüüs	5
2. Laste ja perede programm	9
2.1. Programmi ja programmi meetme mõõdikud	10
2.2. Programmi olukorra analüüs	10
2.3. Programmi tegevuste täitmise analüüs	12
2.4. Aruandeaasta programmi ja programmi tegevuse eelarve täitmine	13
3. Tööturuprogramm	16
3.1. Programmi ja programmi meetme mõõdikud	17
3.2. Programmi olukorra analüüs	17
3.3. Programmi tegevuste täitmise analüüs	19
3.4. Aruandeaasta programmi ja programmi tegevuse eelarve täitmine	21
4. Vanemaealiste programm	23
4.1. Programmi ja programmi meetme mõõdikud	24
4.2. Programmi olukorra analüüs	24
4.3. Programmi tegevuste täitmise analüüs	25
4.4. Aruandeaasta programmi ja programmi tegevuse eelarve täitmine	26
5. Sotsiaalhoolekande programm	28
5.1. Programmi ja programmi meetme mõõdikud	29
5.2. Programmi olukorra analüüs	29
5.3. Programmi tegevuste täitmise analüüs	31
5.4. Aruandeaasta programmi ja programmi tegevuse eelarve täitmine	33
6. Soolise võrdsuse ja võrdse kohtlemise programm	35
6.1. Programmi ja programmi meetme mõõdikud	36
6.2. Programmi olukorra analüüs	36
6.3. Programmi tegevuste täitmise analüüs	38
6.4. Aruandeaasta programmi ja programmi tegevuse eelarve täitmine	40
LISA 1. Programmide tegevustasandi mõõdikud	42
LISA 2. Panus riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“ tegevuskava elluviimisesse	45
LISA 3. Ühisprogrammi tegevuste eelarve täitmine kahes valitsemisalas	46

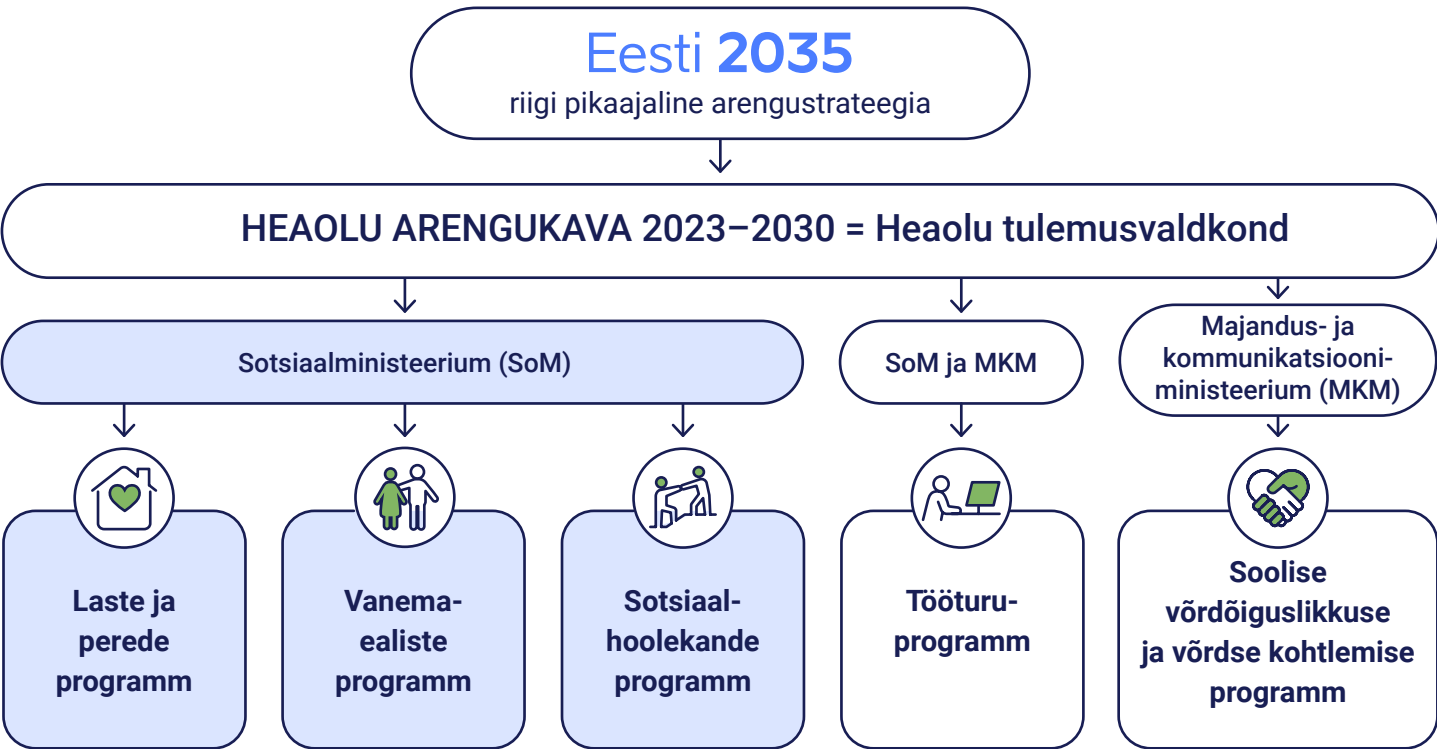

1. Heaolu tulemusvaldkond

1.1. Tulemusvaldkonna üldinfo ja mõõdikud

Tulemusvaldkond	Heaolu (HEA)
Tulemusvaldkonna eesmärk	<ul style="list-style-type: none"> Eesti on riik, kus inimesed on hoitud, ebavõrdsus ja vaesus väheneb ning toetatud on kõikide pikk ja kvaliteetne tööelu
Tulemusvaldkonnaga enim seotud strateegia „Eesti 2035“ sihid	<ul style="list-style-type: none"> Eestis elavad arukad, tegusad ja tervist hoidvad inimesed Eesti ühiskond on hooliv, koostöömeelne ja avatud

Riigireformi elluviimise käigus liikusid ministeeriumide töö ümberkorraldamisega tööhõive, tööturu, töösuhete ja töökeskkonna korraldamine ning võrdse kohtlemise ja soolise võrdõiguslikkuse edendamine ja koordineerimine alates 1. juulist 2023 Sotsiaalministeeriumi valitsemisalast Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalasse. Sellest tulenevalt on „Tööturuprogramm“ alates 01.07.2023 Sotsiaalministeeriumi ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ühisprogramm, mille eest vastutab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Sotsiaalministeerium on kaasvastutaja. „Soolise võrdsuse ja võrdse kohtlemise programmi“ eest vastutab alates 01.01.2025 Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium.

Tabel 1. Tulemusvaldkonna mõõdikud

Tulemusvaldkonna mõõdikud		Tegelik			Sihttase		
		2022	2023	2024	2024	2025	2030/2035*
Kohortsündimuskordaja** <i>Allikas: Statistikaamet</i>		1,87	1,82	1,83	1,86	1,86	1,86/1,86
Hoolivuse ja koostöömeelsuse indeks** <i>Allikas: Tartu Ülikool, Statistikaamet, Sotsiaalministeerium, Euroopa sotsiaaluuring</i>		61% (2021)	–	59,2%	> 61%	> 61%	> 61%/> 61%
Absoluutse vaesuse määr %*** <i>Allikas: Statistikaamet (Eesti sotsiaaluuring)</i>	Mehed	4,0%	3,0%	–***	≤ 2,7%	≤ 2,7%	≤ 2,7%
	Naised	3,1%	2,4%	–***	≤ 1,8%	≤ 1,8%	≤ 1,8%
	Kokku	3,5%	2,7%	–***	≤ 2,2%	≤ 2,2%	≤ 2,2%
Suhtelise vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse määr, % <i>Allikas: Eurostat (EU-SILC)</i>	Mehed	23,2%	21,4%	19,7%	≤ 19,1%	≤ 19,0%	18,5%
	Naised	27,0%	26,7%	24,5%	≤ 24,0%	≤ 23,9%	23,4%
	Kokku	25,2%	24,2%	22,2%	≤ 21,6%	≤ 21,5%	21%
Soolise võrdõiguslikkuse indeks (EIGE indeks)** <i>Allikas: Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut (EIGE)</i>		61,0	60,2	60,8	63,6	64,2	67,5/70,7
Tööhõive määr 20–64-aastaste seas, % <i>Allikas: Statistikaamet</i>	Mehed	83,3%	83,3%	82,6%	82,0%	82,1%	83,0%
	Naised	80,4%	80,9%	80,9%	78,6%	78,8%	79,8%
	Kokku	81,9%	82,1%	81,8%	80,1%	80,3%	81,3%

* 2030. aasta sihttase on seatud heaolu arengukavas 2023–2030. 2035. aasta sihttase on seatud riigi pikaajalises arengustrateegias „Eesti 2035“.

** Tegemist on „Eesti 2035“ mõõdikuga.

*** Mõõdiku 2024. aasta tase avaldatakse 2025. aasta novembris.

1.2. Tulemusvaldkonna kulude lõpliku eelarve jaotus programmide kaupa (tuhat eurot)

1.3. Aruandeaasta tulemusvaldkonna eelarve täitmine

Heaolu tulemusvaldkonna 2024. aasta lõplik eelarve (5 679,0 miljonit eurot) on esialgselt 6,7 miljonit eurot suurem. Lõplik eelarve kujunes järgnevatest muudatustest:

- 2023. aastast viidi üle kasutamata piirmääraga planeeritud kulud 2024. a 16,5 miljonit eurot (sh reservi-eraldiste jääke 0,2 miljonit eurot).

- Vabariigi Valitsuse sihtotstarbelisest reservist eraldati vahendeid 6,4 miljonit eurot sh 5,6 miljonit eurot Ukraina sõja tõttu ajutise rahvusvahelise kaitse saanud sõjapõgenikele sotsiaalteenuste osutamiseks ning 0,8 miljonit eurot laiapidse riigikaitse, sh elanikkonnakaitse arendamiseks.
- Riigiasutustest laekuvatest vahenditest planeeritud kulud ja majandamistegevusest laekuvate vahendite eelarved suurenesid laekumistest 0,2 miljonit eurot.
- Välisvahenditega seotud eelarve vähenes 13,6 miljonit eurot – vähenemine on seotud struktuurivahendite uute meetmete väiksema kasutusele võtuga (vahendeid kasutatakse järgnevatel aastatel - kasutusperiood kuni 2029 aastani).
- Lisaeelarvega ja seaduse muudatustega vähendati eelarvet 2,8 miljonit eurot.

Heaolu tulemusvaldkonna 2024. aasta täitmine oli 5 510,3 miljonit eurot, mis moodustab lõplikust eelarvest 97,0%. Vahendeid jäi kasutamata kokku 168,7 miljonit eurot, millest suurem osa on seotud seadusest tulenevate määradega ja on kajastatud eelarvestatud arvestuslike kuludena, mille jääki üle ei viida. 2025. aastasse kantakse üle 22,2 miljonit eurot.

Tabel 2. Tulemusvaldkonna eelarve täitmine (tuhat eurot)

Tulemusvaldkond HEAOLU	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine	Täitmise osakaal
Kulud kokku	5 672 250	5 679 000	5 510 267	97,0%

1.4. Tulemusvaldkonna olukorra analüüs

Riigi pikaajalises arengustrateegias „Eesti 2035“ ja heaolu arengukavas 2023–2030 on seatud eesmärgiks kohortsündimuskordaja tõus. Kolme viimast aastat on iseloomustanud järjest vähenev sündimus. 2022. aastal sündis 11 646 last ehk 12 protsenti vähem kui 2021. aastal, 2023. aastal sündis 10 949 last, mis on 6 protsenti vähem kui eelneval aastal. 2024. aastal sündis vaid 9690 last, mis tähendab, et sündimus vähenes aastaga veelgi 11,5 protsenti. Tegemist on viimase saja aasta väikseima sündide arvuga. Esimesed lapsed moodustasid kõikidest sündidest 41 protsenti, teised lapsed 33 protsenti ning kolmandad ja järgmised 25 protsenti. Kohortsündimuskordaja oli 2024. aastal 1,83 last naise kohta (2023. aastal 1,82). Loomulik iive on viimastel aastatel olnud rahvastiku koosseisust tulenevalt negatiivne, kuna vanemaelaste inimeste arv kasvab ja sünnitusealiste naiste arv väheneb. Viimaste aastate madalat sündimustaset on lisaks demograafilistele põhjustele mõjutanud ka erinevad kriisid – nii COVID-19 pandeemia, Ukraina sõda kui ka suur hinna- ja elukalliduse tõus, mis on vähendanud perede kindlustunnet.

Üha rohkem inimesi osaleb aktiivselt tööturul

Tööhõive määr
20-64-aastaste seas oli rekordiliselt kõrge

81,8%

Soodsa tööturu olukorra (suure tööjõu vajaduse) ja tööturumeetmete rakendamise koosmõjul on tööjõus osalemine olnud pidevas kasvutrendis, see tähendab, et üha rohkem inimesi osaleb aktiivselt tööturul, tööhõive määr on stabiilselt kõrgel tasemel ning töötuse määr on püsinud 6–7 protsendi piires. Vaatamata möödunud ja kestvatele kriisidele püsis Eesti tööturg 2024. aastal üsna stabiilsena. Tööhõive määr (20–64-aastased) püsis 81,8 protsendiga rekordkõrguses, kuigi langes veidi eelmise aasta võrdluses. Töötuse määr tõusis 7,4 protsendini, mis osalt toimus mitteaktiivsete arvelt, kuid osalt peegeldab ka majanduse jahenemist.

2024. aasta vaesusnäitajad ilmnevad 2025. aasta sügisel. Statistikaameti andmetel elas 2023. aastal suhtelises vaesuses 20,2% ja absoluutses vaesuses 2,7% Eesti elanikkonnast. Võrreldes 2022. aastaga vähenes suhtelises

vaesuses elavate inimeste osatähtsus 2,3 protsendipunkti võrra ja absoluutses vaesuses elavate inimeste osatähtsus 0,8 protsendipunkti võrra. Tajutav ilmajäetus kasvas 2024. aastal 1,5 protsendipunkti võrra. Suhtelise vaesuse määr on läbi aastate olnud kõrgeim üksi elavate vanemaealiste ja üksikvanemaga leibkondade seas, kuid 2023. aastal vähenes suhteline vaesus enim just nende leibkondade ning lisaks veel kolme ja enam lapsega leibkondade seas. Sissetulekud kasvasid eelkõige suurenenud lastetoetuste ja pensionide arvelt, mis mõjutas ka vaesusnäitajate paranemist eelkõige neid toetusi saavates leibkondades. Absoluutne vaesus ohustab enim üksi elavaid inimesi või leibkondi, kus on vaid üks sissetuleku saaja (nt üksikvanemaga leibkonnad). Samuti on absoluutne vaesus enamasti olnud suurem töötute seas.

Suhtelise vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse määr vähenes 2024. aastal 22,2 protsendini, jätkates vähenemise trendi pärast suuremat kasvu 2022. aastal, kui hinnatõusu tingimustes halvenenud elanike hinnangute tõttu oma majanduslikele võimalustele (ilmajäetus) ja suhtelise vaesuse suurenemise tõttu elas suhtelises vaesuses ja tõrjutuses 25,2 protsenti elanikkonnast.

Eesti soolise võrdsuse indeksi tulemus on Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudi andmetel 2024. aastal 60,8 punkti 100-st. Eesti on EL-i riikide seas 21. kohal, olles tõusnud eelmise aastaga võrreldes ühe koha võrra (EL-i keskmine on 71,0 punkti). Eesti parim tulemus on töö valdkonnas, kus Eesti on EL-is 7. kohal (78,5 punkti) ning naiste tööhõive tase on Euroopa Liidu kõrgeimad. Suurim sooline ebavõrdsus valitseb võimu valdkonnas, kus Eesti skoor on langenud 0,2 punkti võrra, põhjustades languse 21. kohalt 24. kohale. Eriti märgatav on olnud majandusliku võimu vähenemine, mis on viinud Eesti selles alamvaldkonnas EL-is viimasele kohale. Jätkuvalt on murekohaks suur sooline palgalõhe, mis 2024. aastal oli 13,2 protsenti. Riigi pikaajalises arengustrateegias „Eesti 2035“ on soolise palgalõhe sihttasemeks seatud 5 protsenti, mis esitab sellele valdkonnale tõsiseid väljakutseid.

2024. aasta olulisimad saavutused:

Laste ja pere programm

- **Lastekaitsevaldkonna tõhustamiseks ning suure abi- ja hooldusvajadusega laste toetamiseks** võeti vastu [lastekaitseseaduse ja teiste seaduste muudatused](#), mis suurendavad lastega töötavate spetsialistide rolli abivajavate laste märkamisel, täpsustavad isikuandmete töötlemise põhimõtteid lastekaitsetöös, tugevdavad suure abi- ja hooldusvajadusega laste ja pere tugisüsteemi ning parandavad tuge hooldus-, eestkost- ja lapsendajaperedele.
- **Üksi last kasvatavate vanemate toetussüsteemi kaasajastamiseks kiitis Vabariigi Valitsus heaks perehüvitiste seaduse ja teiste seaduste muudatused**, millega luuakse senise **toitjakaotuspensioni asemel alates 2026. aastast toitjakaotustoetus**, mille suurus on lastele ühetaoline. Mõlemad saavutused panustavad „Eesti 2035“ vajalikku muutusesse „*Kujundame tervikliku rahvastiku- ja perepoliitika kestliku rahvastiku ja heaolu tagamiseks*“.

Tööturuprogramm

- **Valmistati ette ja esitati Riigikogule töötuskindlustuse seaduse muutmise seaduse eelnõu.** Reformi tulemusena muutub töötushüvitiste süsteem lihtsamaks ja õiglasemaks. Seni kehtinud töötutoetuse ja töötuskindlustuse segaskeemi asemele luuakse üks töötuskindlustusskeem ning senine töötutoetus asendatakse baasmääras töötuskindlustushüvitisega. Muudatuse tulemusena paraneb ka vähenenud töö-

võimega inimeste majanduslik toimetulek – lisaks töövõimetoetusele tekib tulevikus õigus töötuks jäädes saada samal ajal ka baasmääras töötuskindlustushüvitist. Seadusemuudatus on planeeritud jõustuma 1. jaanuaril 2026.

- **2024. aastal algasid ettevalmistused, et koostada ettepanekud töötuskindlustuse laiendamiseks neile, kes on iseendale tööandjaks**, et laiendada kindlustuskaitset töötuse korral ka uutele töövormidele ning parandada seeläbi toimetulekut töötuse perioodil.

Vanemaealiste programm

- **2024. aasta 1. aprillist kasvasid pensionid ja töövõimetoetuse päevamäärad** keskmiselt 10,6% ning keskmine pension tõusis 774 euron.
- **Parema tulevikupensioni saamiseks** on võimalik alates 2024. aastast teha avaldus oma II pensionisamba sissemaksete suurendamiseks kahelt protsendilt neljale või kuuetele protsendile. Muudatus suurendab pikas vaates inimeste pensione ja pensionisüsteemi rahalist jätkusuutlikkust ning panustab riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“ vajalikku muutusesse „*Uuendame sotsiaalkaitse korraldust, arvestades ühiskondlikke muutusi*“.

Sotsiaalhoolekande programm

- **Puudega inimeste toetamiseks võeti vastu seadusemuudatused**, millega alates 2025. aasta juunist suurenevad osad puudetoetused ning alates 2025. aasta septembrist paraneb abivahendite kättesaadavus. Samuti makstakse 2025. aasta I kvartalis osadele puudetoetuse saajatele täiendavat ühekordset toetust suuruses 60–250 eurot.
- **Hooldereformi elluviimise toetamiseks ja pikaajalise hoolduse kättesaadavuse parandamiseks** eraldati 2024. aastal omavalitsustele riigieelarvest rahalisi vahendeid 59,9 miljonit eurot ja 2025. aastal 66,8 miljonit eurot.

Soolise võrdsuse ja võrdse kohtlemise programm

- **Valmis [Palgapeegel](#)**, mis on registriandmetel põhinev digilahendus organisatsioonide palgalõhede seiramiseks. See aitab tööandjatel ettevõttes analüüsida ja jälgida organisatsiooni soolise palgalõhe, keskmiste ja mediaanpalkade seisu, samuti organisatsiooni töötajate soolist koosseisu ja jagunemist erinevate ametikohtade vahel.
- **Alustati võrdsusasutuste Euroopa Liidu direktiivide vastuvõtmisega**. Direktiividega kehtestatakse võrdsusasutustele EL-is ühtsed miinimumnõuded, sealhulgas kohustus tagada võrdsusasutuste sõltumatus ja piisavad ressursid ülesannete elluviimiseks. Eestis on võrdsusasutuseks soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik.

Järgmiste aastate väljakutsed:

- **Erihoolekande kvaliteedi ja kättesaadavuse parandamine**. Erihoolekandeteenuse järjekorras on kokku üle 2200 inimese, sealhulgas 1200 inimest, kes ei saa ühtegi teist hoolekandeteenust. Vajalik on jätkuvalt tagada teenuste jätkusuutlik rahastamine, vähendada teenusekohtade järjekordi ja suurendada fookust kogukonnapõhiste teenuste arendamisele.
- **Rehabilitatsioonisüsteemi ümberkorraldamine**, et teenuste saamine ei sõltuks puude raskusastmest, oleks vajaduspõhine, inimeste jaoks lihtne ja loogiline ning osutatud integreeritult mitme valdkonna (sotsiaal-, tervishoiu-, töö- ja haridusvaldkonna) koostöös.

- **Abivahendite ja meditsiiniseadmete toomine ühtse korralduse alla.** See loob sarnaste tugimeetmete pakkumiseks ühtsed alused, lihtsustab inimeste jaoks abi saamist ja vähendab spetsialistide, sealhulgas tervishoiutöötajate halduskoormust.
- **Täisealiste inimeste puude raskusastme tuvastamise süsteemi ümberkorraldamine.** Eesmärk on viia tööealiste inimeste puude tuvastamine ja töövõime hindamine ning seotud toetuste korraldamine ühte asutusse, mis loob tööealistele erivajadusega inimestele tänasest selgema ja tõhusama tugisüsteemi. Vanaduspensioniealiste osas on eesmärk leida senisest sihipärasemad ja õiglasemad toetusmeetmed, mis toetaksid tõsiste terviseprobleemidega vanaduspensioniealisi.
- **Tervishoiuteenuste ja sotsiaalteenuste lõimimine ning koordineeritud osutamine,** sealhulgas korraldus- ja rahastusmodelite analüüsimine, ühise juhtumikorralduse põhimõtete rakendamine, ennetustegevuste juurutamine, nüüdisaegsete infotehnoloogiliste lahenduste kasutusele võtmine ja andmevahetuse parandamine.
- **Inimeste toimetuleku toetamine, jätkates toimetulekutoetuse süsteemi kaasajastamist,** mis võimaldab toimetulekutoetust määrata automaatselt, ja tõhustades võlanõustamissüsteemi rakendamist.
- **Töökeskonna parandamiseks tööandjatele ja töötajatele efektiivsete meetmete loomine ning individuaalsete ja kollektiivsete toosuhete edendamine.**
- **Töötushüvitiste süsteemi edasine korrastamine,** sealhulgas töötuskindlustusreformi lõpuni viimine ja töötuskindlustuskaitse laiendamine uutele töövormidele. Jätkuvalt kõrge tööhõive taseme hoidmine, parandades väiksema konkurentsivõimega inimeste (sh noored, vähenenud töövõimega inimesed ja vanemaalised) ligipääsu tööturule, pakkudes mõjusaid ja sihtrühma vajadustele vastavaid tööturuteenuseid.
- **Soolise võrdsuse ja võrdsete võimaluste edendamiseks** õigusraamistiku kaasajastamine ja tõhusam rakendamine. Tööandjate seas soolise võrdsuse ja võrdsete võimaluste edendamisest saadavast kasust ja selle vajalikkusest teadlikkuse suurendamine ja toetamine ning soolise segregatsiooni vähendamine hariduses ja tööturul. Kesksete võrdse kohtlemise ja soolõime põhimõtete ja kogemuste senisest tõhusama kasutuselevõtu soodustamine kõikides poliitikavaldkondades ning valdkondliku huvikaitse toetamine.
- **Pensionide adekvaatsuse ja jätkusuutlikkuse tagamine.** Eesti vanaduspensionide asendusmäär on Euroopa Liidu madalaimate seas (Eestis 44%, EL-is keskmine 58%) ning Eesti pensioniealiste suhtelise vaesuse määr Euroopa Liidu kõrgeim (Eestis 52,2%, EL-is keskmine 17%). Vajalik on tõsta miinimumpensioni ja suurendada pensioniteadlikkust, et inimestele oleks vanaduspõlveks tagatud piisav sissetulek.
- **Abivajavate laste ja nende perede paremaks toetamiseks** rehabilitatsioonisüsteemi muudatuste elluviimine ning vajaduspõhiste teenuste osutamine suure hooldus- ja abivajadusega lastele, et tagada kõigi laste heaolu ja toimetulek.
- **Sotsiaalvaldkonna toimepidevuse tõhustamine kriisiolukordades.** Jätkuvalt on prioriteediks kriisideks valmisoleku ja haldusala asutuste toimepidevuse järjepidev tagamine Sotsiaalministeeriumi valitsemisalas.

© Aron Urb

2. Laste ja pere programm

Programmi nimi	Laste ja pere programm
Programmi eesmärk	Eesti on hea paik pere loomiseks ja laste kasvatamiseks ning Eesti lapsed on õnnelikud, kasvades hoolivas, kaasavas, turvalises ja arendavas keskkonnas. Vägivallaohvritele on tagatud abi traumast taastumiseks ja iseseisva toimetuleku saavutamiseks.
Strateegia „Eesti 2035“ siht (alasihi täpsusega)	Hooliv ühiskond on tähelepanelik ja abivalmis. Siin on igaühel võimalus eneseteostuseks terve elukaare ulatuses ning tagatud on selleks vajalik tugivõrk. Töö-, pere- ja eraelu ühitamine on toetatud, ühiskondlikesse ja kultuurilistesse tegevustesse panustab igaüks sõltumata east ning inimeste heaolu on paranenud.
Programmi periood	2024–2027
Peavastutaja (ministeerium)	Sotsiaalministeerium
Kaasvastutajad (oma valitsemisala asutused)	Sotsiaalkindlustusamet (SKA), Tervise Arengu Instituut (TAI), Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus (TEHIK)

2.1. Programmi ja programmi meetme mõõdikud

Programmi tegevuste tasandi mõõdikud on kajastatud tulemusaruande lisas nr 1.

Tabel 3. Laste ja pere programmi ja programmi meetme mõõdikud

Programmi mõõdikud	Tegelik			Sihttase	
	2021	2022	2023	2023	2024
Soovitud ja tegelike laste arvu vahe* <i>Allikas: täpsustub</i>	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Laste suhtelise vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse määr <i>Allikas: Eurostat, EU-SILC</i>	16,6%	18,3%	16,5%	16,2%	16,1%
Ohvriabi kriisitelefoni kättesaadavuse tagatus <i>Allikas: täpsustub</i>	N/A	72%	–	jääb samale tasemele või tõuseb	jääb samale tasemele või tõuseb
Perest eraldatud laste osakaal 0–17- aastastest lastest <i>Allikas: Sotsiaalministeerium, Statistikaamet</i>	0,12%	0,13%	–	langeb	langeb
Meede 1.1. Lastega pere majanduslikku toimetulekut ning töö- ja pereelu ühitamist toetav sotsiaalkaitse süsteem					
Laste absoluutse vaesuse määr <i>Allikas: Statistikaamet, Eesti sotsiaaluuring</i>	4%	2,4%	–	≤ 2,7%	≤ 2,7%
0–2-aastaste lastega 25–49-aastaste meeste ja naiste hõivelohe <i>Allikas: Statistikaamet, Eesti tööjõu-uuring</i>	28,4 pp	28,3 pp	26,8 pp	väheneb	väheneb
Meede 1.2. Laste ja pere heaolu ning vägivaldaohvrite õiguste tagamine toimiva lastekaitse- ja ohvriabisüsteemi kaudu					
Osakaal lastest (4.–11. klass), kes on eluga üldiselt rahul (LÖVU)** <i>Allikas: Lapse õiguste ja vanemluse uuring (2018, Praxis, Sotsiaalministeeriumi tellimus)</i>	82% (2018)	–	–	säilib või tõuseb	säilib või tõuseb
Lapsevanemad, kes tunnevad, et vajaksid nõu ja abi, ent ei tea, kuhu või kelle poole pöörduda või ei söanda kellegi poole pöörduda** <i>Allikas: Lapse õiguste ja vanemluse uuring (2018, Praxis, Sotsiaalministeeriumi tellimus)</i>	53% (2018)	–	–	säilib või langeb	säilib või langeb
Meede 1.3 Ohvriabiteenuste ja hüvitiste tagamine					
Elanikkonna teadlikkus ohvriabi kriisitelefoni 116 006 <i>Allikas: Uuring "Teadlikkus tugiteenuste olemasolust pere- ja seksuaalvägivalda ning inimkaubanduse ohvritele", Sotsiaalkindlustusamet***</i>	–	–	59%	tõuseb	tõuseb

* Metoodika on väljatöötamisel ja allikas selgumisel, algfase ja sihttasemed seatakse metoodika kokkuleppimise järel.

** Järgmine uuring tehakse 2025.–2026. aastal.

*** Järgmine uuring tehakse 2027. aastal.

2.2. Programmi olukorra analüüs

2023. aastal vähenes laste suhtelise vaesuse määr 16,0%-lt 14%-ni ning absoluutse vaesuse määr 4,0%-lt 2,4%-ni. Lastega pere absoluutse ja suhtelise vaesuse näitajad paranesid eelkõige peretoetuste suurendamise tõttu, mis mõjutas enim ühe vanemaga pere ja lasterikaste pere sissetulekuid ja ka vaesusnäitajaid. 2023.

aastal tõusis nii esimese kui teise lapse toetus 80 euronile ning üksikvanema toetus 19 euro asemel 80 euronile kuus. 2023. aastal kehtis ka erakordselt suur lasterikka pere toetus: 650 eurot perele, kus on 3–6 last ning 850 eurot perele, kus on 7 või rohkem last. Alates 2024. aastast on lasterikka pere toetuse suurus vastavalt 450 ja 650 eurot. Laste 2024. aasta suhtelise vaesuse ja absoluutse vaesuse määrad ilmnevad 2025. aasta sügisel. Lastega perede tajutavat puudust kajastav ilmajäetuse määr 2024. aastal siiski suurenes 6,0%-lt 7,8%-ni, mis peegeldab ka maksumuudatusi ja üldist hinnakasvu ning 3- ja enamalapselistes peredes ka lasterikka pere toetuse vähendamist 2023. aastaga võrreldes. Üksikvanemate vaesuse ja ilmajäetuse vähendamiseks suurenes 2024. aastal elatisabi kahekordseks (100 eurolt 200 euronile). Üksi last kasvatavate vanemate toetussüsteemi kaasajastamiseks kiitis Vabariigi Valitsus 2024. aastal heaks seadusemuudatused, millega luuakse senise toetajakaotuspensioni asemel alates 2026. aastast toetajakaotustoetus. Muudatus vähendab ühe vanemaga leibkondade vaesusriski, mis on võrreldes kahe vanemaga perega oluliselt suurem. Toetajakaotustoetuse loomine panustab „Eesti 2035“ vajalikku muutusesse „Kujundame tervikliku rahvastiku- ja perepoliitika kestliku rahvastiku ja heaolu tagamiseks“.

Laste ja lastega pere abivajaduse õigeaegses märkamises ja neile toe pakkumises on võtmeroll kohalikel omavalitsustel. Kohalike omavalitsuste sotsiaaltöötajate poolt registreeritud lastekaitseteemalised pöördumised on olnud varasematel aastatel tõusutrendis, jõudes 2022. aastal umbes 10 000 pöördumiseni, 2023. aastal vähenes pöördumiste arv 7300-ni. 2024. aastal oli registreeritud pöördumiste arv 6652. Sealhulgas on vähenenud väärkohtlemise või hädaohus oleva lapse teemal pöördumiste arv (2022. a 775, 2023. a 497, 2024. a 330).¹ Samas on kasvanud perest eraldatud laste juhtumite arv, mis 2024. aastal oli 367 (2023. a 345, 2022. a 310).² Asendushooldusel olevate laste arv ja osakaal on viimastel aastatel olnud stabiilne. Kui 2022. aastal eestkostel olevate laste arv veidi kasvas, mille põhjuseks saab lugeda ukraina sõjapõgenikest lapsi, kelle puhul oli vajadus määrata eestkoste, siis 2023. aastal pöördus see taas langustrendi. 2024. aasta lõpu seisuga viibis eestkosteperes 1028 last (2023. a 1295 last), hooldusperes 162 last (2023. a 164 last) ja asendus-, perekodus 741 last (2023. a 725 last).³

Lapse ja pere abivajaduse õigeaegses märkamises on võtmeroll KOV spetsialistidel

2024. aastal võeti vastu seadusemuudatused lastekaitseüsteemi tõhustamiseks, mis suurendavad lastega töötavate spetsialistide rolli abivajavate laste märkamisel ning parandavad tuge hooldus-, eestkost- ja lapsendajaperedele. Muudatus panustab „Eesti 2035“ vajalikku muutusesse „Kujundame tervikliku rahvastiku- ja perepoliitika kestliku rahvastiku ja heaolu tagamiseks“. Samuti suunas riik erivajadusega laste paremaks toetamiseks ja nende toimetuleku parandamiseks 2024. aastal 3 miljonit eurot lisaraha rehabilitatsiooniteenuse pakkumiseks, et parandada teenuse kättesaadavust ning ennetada teenuste saamiseks järjekordade tekkimist.

Paljud lapsed, noored, täiskasvanud ja eakad satuvad kuriteo ja vägivalda ohvriks. Naistevastane vägivald on väga ulatuslik paarisuhtes – iga kolmas Eesti naine on kogenud seksuaalset ja/või füüsilist vägivalda oma partneri poolt. 2024. aastal registreeriti Eestis 28 345 kuritegu, millest 5429 olid kehalise väärkohtlemise ja 731 seksuaalkuriteod. Seksuaalkuritegude, sealhulgas laste vastu suunatud seksuaalkuritegude arv on kasvanud (17%, üldarv 19%). Registreeriti 3186 perevägivallakuritegu ning kuus perevägivalda käigus tapmist ja mõrva (koos katsetega). Enamus perevägivallast on paarisuhtevägivald, kus ohvriks on naine ja teo toimepanijaks mees. 34% puhul juhtumitest oli ohvriks laps, kas otseselt või pealtnägijana. 2024. aastal nõustasid piirkondlikud ohvriabitöötajad 3435 inimest, kokku tehti 10 581 nõustamist. Ohvriabi tugiliinidele tehti kokku 15 631 pöördumist, sealhulgas kriisitelefoni 116 006 tehti 5647 pöördumist, emotsionaalse toe ja hingehoiu telefonile 7577 pöördumist ning kõigi liinide peale kokku 2407 tagasihelistamist (olukorrad, kui liin oli helistamise hetkel

¹ Sotsiaalkindlustusamet, STARi väljavõtte seisuga 9.04.2025.

² Sotsiaalministeerium, 2024. S-veebi statistiline aruanne „Lastekaitse kohaliku omavalitsuse üksuses“.

³ Sotsiaalkindlustusamet, STARi väljavõtte seisuga 9.04.2025.

hõivatud ning pöörduja soovis, et talle helistatakse tagasi). Veebinõustamisi tehti 1670 korral. Naiste tugikeskustesse tehti 11 175 pöördumist, pöördus 1894 naist ja nendega seotud 1527 last, majutust vajas 130 naist, kes kasutasid majutust keskmiselt 31 päeva. Seksuaalvägivalla kriisiabikeskustesse tehti 241 pöördumist, pöördujatest 96% olid naised.

Järgmise nelja aasta jooksul on vajalik:

- töötada välja ja rakendada meetmeid, mis toetavad sündimust, edendavad perekonda ja laste kasvatamist väärtustavaid hoiakuid, parandavad vanemahariduse ja tugiteenuste kättesaadavust;
- jätkata lastekaitsekorralduse uuendamist, et muuta lastekaitsetöö lapse- ja perekeskseks, suurendada töö tulemuslikkust ning tagada valdkonnas professionaalne ja motiveeritud tööjõud;
- viia ellu rehabilitatsioonisüsteemi muudatused ning tagada vajaduspõhiste teenuste osutamine suure hool-
dus- ja abivajadusega lastele, et tagada kõigi laste heaolu ja toimetulek;
- arendada välja ohvriabiteenused ja kaasajastada ohvriabi reguleeriv õigusruum, et tagada naistevastase
vägivalla ja perevägivalla, inimkaubanduse ja kuriteoohvrite direktiivide õigeaegne ülevõtmine.

2.3. Programmi tegevuste täitmise analüüs

	Panus strateegia „Eesti 2035“ tegevuskavas olevatesse vajalikesse muutus- tesse on detailsemalt välja toodud tulemusaruande lisas nr 2.
 SOTSIAALKINDLUSTUSAMET	Sotsiaalkindlustusameti 2024. aasta tegemistest on detailsem ülevaade Sotsiaalkindlustusameti aastaraamatus .

Tegevused panustavad strateegia „Eesti 2035“ tegevuskava vajalikku muutusesse „*Kujundame tervikliku rahvas-
tiku- ja perepoliitika kestliku rahvastiku ja heaolu tagamiseks*“.

- **Töö ja pereelu ühitamise toetamiseks** võttis Riigikogu 2024. aasta novembris vastu [perehüvitiste seaduse ja teiste seaduste muudatused](#), millega alates 1. jaanuarist 2026 väheneb vanemahüvitise ülempiir senise kolmekordse üle-eelmise kalendriaasta keskmise sotsiaalmaksuga maksustatava tulu asemel kahekordsele ning ühtlustatakse vanemahüvitise määramise põhimõtteid, kehtestades ülempiiri ka ema vanemahüviti-
sele. Hüvitise ülempiiri langetuse leevendamiseks ei ole vanemahüvitise saamise ajal edaspidi piirangut
tõise tulu teenimisele, mis omakorda võimaldab peredel suurendada oma majanduslikku kindlustunnet.
- **Üksi last kasvatavate vanemate toetussüsteemi kaasajastamiseks** kiitis Vabariigi Valitsus heaks [pere-
hüvitiste seaduse ja teiste seaduste muudatused](#), millega luuakse senise toitjakaotuspensioni asemel alates
2026. aastast toitjakaotustoetus. Loodava toitjakaotustoetuse suurus ei hakka enam sõltuma väljateeni-
tud vanaduspensionist ega pereliikmete arvust, vaid selle suurus hakkab olema lastele ühetaoline, võtab
arvesse lapse ülalpidamiskulu ja selle reaalkaotus ajas säilib. **Toitjakaotustoetusega on toitja kaotanud
lapsed toetatud võrdselt**, toetuse suurus tagab lapse igapäevaste vajaduste katmise. Muudatus vähendab
ühe vanemaga leibkondade vaesusriski, mis on võrreldes kahe vanemaga peredega oluliselt suurem.
- **Laste õiguste paremaks tagamiseks** esitas Vabariigi Valitsus 2024. aastal Riigikogule eelnõu, millega Eesti
ühineb ÜRO kaebemenetlust käsitleva lapse õiguste konventsiooni protokolliga. See annab Eesti lastele
võimaluse pöörduda ÜRO lapse õiguste komitee poole, kui nende õigusi on Eestis rikutud ja kõik kohalikud
õiguskaitsevahendid on ammendatud. Ühinemine jõustub 2025. aasta kevadel.

- Lastekaitsevaldkonna tõhustamiseks** võeti vastu [lastekaitseseaduse ja teiste seaduste muudatused](#), mis suurendavad lastega töötavate spetsialistide rolli abivajavate laste märkamisel, täpsustavad isikuandmete töötlemise põhimõtteid lastekaitsetöös ning parandavad tuge hooldus-, eestkoste- ja lapsendajaperedele, kehtestades riigieelarvest toetatavate perepõhise asendushoolduse tugiteenuste sisu ja korralduse.
- Suure abi- ja hooldusvajadusega laste ning nende perede toetamiseks** koostati ja võeti vastu [lastekaitseseaduse muudatused](#), mille eesmärk on tugevdada laste ja perede tugisüsteemi ning vähendada nende halduskoormust. Muudatustega loodi eeldused automaatseks andmevahetuseks tervise- ja sotsiaalvaldkonna vahel. Terviseseisundist tingitud püsiva toe vajadusega lastest kui potentsiaalselt abivajavatest lastest saab tulevikus teada kohalik omavalitsus, kellel on kohustus lapse ja pere abivajadust hinnata ning vajalikku tuge pakkuda. Samuti allkirjastasid sotsiaalkaitse-, tervise- ning haridus- ja teadusminister 2024. aasta aprillis [lastele sotsiaal-, tervise- ja haridusvaldkonnas vajaduspõhise integreeritud toe ning hindamiste konsolideerimise kava](#). Selles planeeritud tegevused aitavad kaasa tuge vajavatele lastele ja nende peredele õigeaegse ja tervikliku abi pakkumisele. Täiendavalt valmistati ette uus infoteenus „[Terviseprobleemiga lapse toetamine](#)“, mis alates 2025. aasta algusest pakub abi lapsevanematele, kelle laps vajab terviseseisundi tõttu püsivat tuge. Infoteenus on kasulik tööriist ka tervishoiutöötajatele, tugispetsialistidele ja ametnikele, kes last ja tema peret abistavad. Infoteenus annab lapsevanematele lihtsas keeles selgitusi lapse abivajaduse tuvastamise kohta, sealhulgas ka infot võimalike teenuste-toetuste ning lapse abistamise protsesside ja sekkumiste kohta.
- Ohvriabi tugevdamiseks** valmistati ette muudatused, mis võimaldasid viia ohvriabiteenused alates 2025. aastast senise sotsiaalkaitse infosüsteemi (SKAIS) asemel sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistrisse (STAR2). Uuenduse tulemusena koondub kogu ohvriabi tööks vajalik teave ühte süsteemi, kõrvaldades andmete dubleerimise ja käsitsi sisestamise ning tagades seeläbi abi vajavatele inimestele kiirema ja tõhusama teeninduse. Ohvrite tuvastamise ja abistamise hõlbustamiseks loodi inimkaubanduse riiklik suunamismehhanism. Ohvriabi kvaliteedi parandamiseks loodi avaliku sektori e-kursuste ja digiteadmiste õppeplatvormile Digiriigi Akadeemia mitmed e-kursused (ohvriabi baaskursus, taastava õiguse kursus, psühholoogilise esmaabi kursus venekeelsena ja viipekeelsena) ning korraldati koolitusi (nt nõustamisoskuste koolitusprogramm ohvriabitöötajale ning kliinilised supervisioonid keeruliste juhtumitega töötavate töötajate toetamiseks). Ohvriabist teadlikkuse suurendamiseks ja vägivalda kohta käivate hoiakute muutmiseks viidi ellu kampaaniaid ja ennetustegevusi ning tehti hoiakute uuring.

2.4. Aruandeaasta programmi ja programmi tegevuse eelarve täitmine

Tabel 4. Laste ja perede programmi ja programmi tegevuste 2024.aasta eelarve täitmine (tuhat eurot)

Laste ja perede programm	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine	Täitmise osakaal
Kulud kokku	1 001 126	1 006 857	932 836	92,6%
Tegevus 1.1.1 Hüvitised ja toetused lastele ja peredele				
Kulud	950 781	952 132	891 900	93,7%
Tegevus 1.2.1. Abivajavaid lapsi ja peresid toetavad teenused				
Kulud	34 364	33 992	26 989	79,4%
Tegevus 1.2.2. Lapsi ja peresid toetavate meetmete arendamine ja pakkumine				
Kulud	2 439	5 253	2 675	50,9%
Tegevus 1.2.3 Laste ja perede ning ohvriabi valdkonna arendamine				
Kulud	5 122	6 059	3 734	61,6%
Tegevus 1.3.1 Teenused ohvritele ja vägivallatsejatele				
Kulud	8 420	9 422	7 538	80,0%

Laste ja pere programmi 2024. aasta lõplik eelarve oli 1 006,9 miljonit eurot, mis esialgsest eelarvest oli 5,7 miljoni euro võrra suurem:

- 5,6 miljoni euro ulatuses toodi 2023. aastast üle kasutamata piirmääraga vahendeid (sh reservieraldiste jääke 0,09 miljonit eurot);
- 2,2 miljoni euro ulatuses eraldati vahendeid Vabariigi Valitsuse sihtotstarbelisest reservist, sellest 1,9 miljonit eurot Ukraina sõja tõttu ajutise rahvusvahelise kaitse saanud sõjapõgenikele sotsiaalteenuste osutamiseks ning 0,3 miljonit eurot laiapidse riigikaitse (sh elanikkonnakaitse) arendamiseks;
- 0,1 miljoni euro ulatuses suurendati eelarvet majandustegevuse ning muude tulude arvel;
- 0,6 miljoni euro ulatuses suurendati eelarvet seoses välisvahenditega (sh 2023. aastast ülekantava jäägi arvel 0,1 miljonit eurot);
- 2,8 miljoni euro ulatuses vähendati eelarvet lisaeelarve ja seaduse muudatuste käigus.

2024. aastal kulutati kokku 932,8 miljonit eurot (92,6% lõplikust eelarvest). Kokku jäi kasutamata 74,0 miljonit eurot. Suurem osa kasutamata vahenditest - 60,0 miljonit eurot, on seotud seadusest tulenevate määradega, kajastatud arvestuslike kuludena ning seda jääki üle ei viida.

10,0 miljonit eurot kantakse üle järgmisesse aastasse, sealhulgas Vabariigi Valitsuse reservieraldiste jääke 1,34 miljonit eurot (1,33 miljonit eurot Ukraina sõjapõgenike sotsiaalteenusteks ning 0,01 miljonit eurot laiapidse riigikaitse vahendid). Reservieraldise jääk tekkis, kuna põgenike ajutist kaitset on pikendatud, arvestused olid tehtud selle põhjal ning jääk kantakse üle, kuna 2025.a baaseelarves selleks otstarbeks vahendeid planeeritud ei ole. Jäägi kasutamise prognoos sõltub abivajajate arvust, mis senise kogemuse põhjal on pigem vähenenud.

Programmi tegevusest “Hüvitised ja toetused lastele ja peredele” jäi kasutamata kokku 60,2 miljonit eurot:

- 0,9 miljoni euro ulatuses jäi asutustel kasutamata piirmääraga vahendeid (sh 0,3 miljonit eurot IKT arendustegevus, mis lõkkus 2025. aastasse), mis kantakse samaks sihtotstarbeks üle järgmisesse eelarveaastasse (sh Ukraina sõjapõgenike sotsiaalteenuste reservieraldise jääk 0,3 miljonit eurot);
- 0,1 miljoni euro ulatuses tehti kulusid välisvahendite arvel rohkem, kui eelarves oli planeeritud. Alanud 2021-2027 SF programmiperiood planeeriti tagasihoidlikumalt, kui tegelikkuses tegevused edenesid;
- 59,4 miljonit eurot kokku on arvestuslike ja mitterahaliste vahendite jääk. Arvestuslike kulude suuremad ülejäägid tekkisid vanemahüvitise (48,0 miljonit eurot), lapsevanemate pensioni- ja ravikindlustuse (13,6 miljonit eurot) ja elatisabi (3,2 miljonit eurot) eelarves. Planeeritust rohkem vajasisid ressursse peretoetused (10,1 miljonit eurot). Eelarvejääke järgmisesse eelarveaastasse üle ei viida.

Programmi tegevusest “Abivajavaid lapsi ja peresid toetavad teenused” jäi kasutamata 7,0 miljonit eurot:

- 6,8 miljoni euro ulatuses jäi asutustel kasutamata piirmääraga vahendeid (sh Ukraina sõjapõgenike sotsiaalteenuste reservieraldiste jääk 0,6 miljonit eurot). Suurematest jääkidest saab välja tuua neli suuremat teenust, mille puhul kehtivad hinnad ei motiveeri teenuseosutajaid piisavalt teenust pakkuma:
  - 4,1 miljonit eurot erivajadusega laste rehabilitatsiooniteenus – Tervisekassa kõrgem tunnihind võib vähendada spetsialistide valmisolekut sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuseid osutada. Käimas on rehabilitatsioonisüsteemi reform, et terviseseisundist tuleneva abivajadusega inimesed saaksid teenused kätte kiiremini ja lihtsamini;
  - 1,1 miljonit eurot asendushoolduse korraldamise, arendamise ning pädevuste suurendamise teenus – 2025. aastal korrigeerib SKA teenuse hinda lubatud 10% võrra;
  - 0,7 miljonit eurot kinnise lasteasutuse teenus – SKA tõstis 2024.a lõpus ja tõstab 2025. aastal teenuste hinda;
  - 0,4 miljonit eurot riikliku perelepitusteenus – SKA plaanib 2025. aastal uuendada hinnastamise mudelit;

- teenuste jäägid (sh tugikulud) kantakse järgmisesse eelarveaastasse samaks otstarbeks;
- 0,2 miljonit euro ulatuses jäi kasutamata välisvahendeid, jääke üle ei kanta;
- 0,2 miljoni euro ulatuses vajas planeeritust rohkem ressursi erivajadusega laste abivahenditeenus (kulu ületas eelarve). Mitterahaliste vahendite jääk on 0,2 miljonit eurot, jääke üle ei kanta.

Programmi tegevusest “Lapsi ja peresid toetavate meetmete arendamine ja pakkumine” jäi kasutamata 2,6 miljonit eurot:

- 0,3 miljoni euro ulatuses jäi asutustel kasutamata piirmääraga vahendeid (sh Ukraina sõjapõgenike sotsiaalteenuste jääk 0,01 miljonit eurot). Ülejäägid on tekkinud kas ebaõnnestunud hangete tõttu (0,1 miljonit eurot lastekaitsealase nõustamise teenus) või on 2024. aastal olnud põhirõhk välisvahendite kasutamisel (0,1 miljonit eurot lastekaitse telefoniteenus), jäägid kantakse üle järgmisesse eelarveaastasse samaks otstarbeks;
- 2,2 miljonit euro ulatuses jäi kasutamata välisvahendeid, jääki üle ei kanta;
- 0,1 miljonit eurot oli seotud mitterahaliste vahendite jäägiga, mille kasutamine pole limiteeritud, jääke üle ei kanta.

Programmi tegevusest “Laste ja perede ning ohvriabi valdkonna arendamine” jäi kasutamata 2,3 miljonit eurot:

- 0,9 miljoni euro ulatuses jäi kasutamata piirmääraga vahendeid (sh reservieraldisi 0,02 miljonit eurot). Järgmisesse eelarveaastasse lähevad üle kandmisele strateegilise partnerluse (perede ja lastega seotud teemad) ning teadus- ja arendustegevuse projektide jäägid, mille kohustused lõppevad ja kulud tekivad 2025. aastal. TEHIK katab asutuse 2024. aasta jäägiga oma 2025. aasta IKT kulude puudujääki. Lisaks annab Sotsiaalministeerium 2025. aastaks TEHIK-le ministeeriumi kogu tegevuskuludest 1,5 miljonit eurot IKT võla vähendamiseks;
- 1,4 miljoni euro ulatuses jäi kasutamata välisvahendeid, järgmisesse eelarveaastasse kantakse üle 0,03 miljonit eurot.

Programmi tegevusest “Teenused ohvritele ja vägivallatsejatele” jäi kasutamata 1,9 miljonit eurot:

- 1,2 miljoni euro ulatuses jäi asutustel kasutamata piirmääraga vahendeid (sh Ukraina sõjapõgenike sotsiaalteenuste jääk 0,4 miljonit eurot ja laiapõhjalise riigikaitse reservieraldise jääk 0,01 miljonit eurot). Jääkide tekkimise põhjuseks on ebaõnnestunud värbamised (0,16 miljonit eurot ohvriabi põhiteenuses), uute programmide käivitamise edasilükkumine keerulise värbamise tõttu (0,15 miljonit eurot vägivallast loobumise toetamise teenuses), turvalise ööelu kampaania edasilükkumine (0,16 miljonit eurot seksuaalvägivalla kriisiabi teenuses), või ka säästlikum majandamine (0,16 miljonit eurot teenuses “Psühhosotsiaalne abi kriisijuhtumi korral”). Jäägid kantakse üle järgmisesse eelarveaastasse samaks otstarbeks;
- 0,2 miljonit euro ulatuses jäi kasutamata välisvahendeid, jääki üle ei kanta;
- 0,5 miljonit eurot on seotud arvestuslike vahenditega (traumast taastumist toetava vaimse tervise abi teenus), mille jääke üle ei kanta.

3. Tööturuprogramm

Programmi nimi	Tööturuprogramm
Programmi eesmärk	Tööjõu nõudluse ja pakkumise vastavus tagab tööhõive kõrge taseme ning kvaliteetsed töötingimused toetavad pikaajalist tööelus osalemist.
Strateegia „Eesti 2035“ siht (alasihi täpsusega)	Arukas inimene hindab teadmisi, hoiab ennast, teisi ja (elu)keskkonda ning suhtub toetavalt kõikidesse ühiskonnarühmadesse. Ta on teadmistehimuline, loov ja ettevõtlik, tahab õppida ning on valmis töö olemuse muutumiseks.
Programmi periood	2024–2027
Peavastutaja (ministeerium)	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
Kaasvastutajad (oma valitsemisala asutused)	Eesti Töötukassa (TK), Tööinspeksioon (TI), Riikliku Lepitaja Kantselei
Kaasvastutaja ministeerium ja selle valitsemisala asutused	Sotsiaalministeerium, Sotsiaalkindlustusamet (SKA), Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus (TEHIK)

3.1. Programmi ja programmi meetme mõõdikud

Programmi tegevuste tasandi mõõdikud on kajastatud tulemusaruande lisas nr 1.

Tabel 5. Tööturuprogrammi ja programmi meetme mõõdikud

Programmi mõõdikud		Tegelik			Sihttase	
		2022	2023	2024	2024	2025
Tööjõus osalemise määr 15–74-aastaste seas, % <i>Allikas: Statistikaamet, Eesti tööjõu-uuring</i>	mehed	76,3%	76,2%	76,4%	75,0%	75,0%
	naised	70,6%	71,8%	71,8%	68,7%	68,7%
	kokku	73,3%	73,9%	74,6%	71,6%	71,7%
Tööelu kestus aastates <i>Allikas: Eurostat</i>	mehed	40,1	40,3	40,6	39,8	40,0
	naised	40,8	41,5	42,2	39,4	39,6
	kokku	40,4	40,9	41,4	39,6	39,8
Meede 1.1. Kõrge tööhõivetaseme saavutamine ja hoidmine						
20–64-aastaste tööhõive määr, % <i>Allikas: Statistikaamet, Eesti tööjõu-uuring</i>		81,9%	82,1%	81,8%	80,1%	80,3%
16–64-aastaste vähenenud töövõimega inimeste tööhõive määr, % <i>Allikas: Statistikaamet, Eesti tööjõu-uuring,</i>		52,6%	53,6%	–*	51,2%	51,4%
15–29-aastaste NEET-noorte määr, % <i>Allikas: Statistikaamet, Eesti tööjõu-uuring</i>		10,6%	9,6%	11%	10,3%	10,0%
Tervislikel põhjustel tööhõivest väljalangenute osakaal, %** <i>Allikas: Statistikaamet, Eesti tööjõu-uuring</i>		15,4%	14,6%	10,7%	≤ 14,4%	≤ 14,4%
Töötute absoluutse vaesuse määr, % <i>Allikas: Statistikaamet, Eesti sotsiaaluuring</i>		18,5%	21,7%	–***	≤ 11,1%	≤ 11,1%

* 2024. a andmed avaldatakse eelduslikult 2025. a juunis.

** Töötü või mitteaktiivne isik, kes on viimase 12 kuu jooksul viimaselt töökohalt lahkunud enda haiguse, terviseprobleemi või puude tõttu.

*** Statistikaametis pole andmeid avaldatud, kuna andmeid ei ole saadud või need on avaldamiseks ebakindlad.

3.2. Programmi olukorra analüüs

Vaatamata majanduslangusele võis 2024. aastal täheldada Eesti tööturul üsna stabiilset tööhõivet. 20–64-aastaste tööjõus osalemise määr tõusis rekordtasemele (87,5 protsendilt 88,3 protsendile). 20–64-aastaste tööhõive määr püsis endiselt tipus, kuigi langes veidi (82,1 protsendilt 81,8 protsendile). Nii kõrge tööhõive määraga on Eesti Euroopa Liidu riikide võrdluses väga kõrgel kohal (2024. aastal viiendal kohal EL-is). 2024. aastal püsis tööhõive määr stabiilne naiste ja vanemaealiste hulgas, kuid langes meeste ja noorte hulgas. Samal ajal suurenes töötuse määr 20–64-aastaste hulgas 7,4 protsendini. Kuigi tõus on toimunud osaliselt mitteaktiivsete arvelt, viitab see ka majanduse üldisele jähinemisele. Töötuse määra tõus oli märgatav nii 20–24-aastaste (2,1% võrra) kui ka 25–49-aastaste hulgas (1,7% võrra), jäädes tagasihoidlikumaks vanemaealiste hulgas (0,3%). Samas on kasvanud ka vanemaealiste tööhõive, mis näitab, et nende aktiivsus tööturul on suurenenud.

Registreeritud töötuse määr langes 7,4 protsendilt 2023. aastal 7,1 protsendini 2024. aastal. Registreeritud töötuse määr erineb üldisest töötuse määra, kuna see hõlmab vaid neid töötuid, kes on end töötukassas arvele võtnud. Üldine töötuse määr põhineb küsitlusuuringul ja hõlmab ka neid inimesi, kes tööd otsivad, kuid ei ole töötukassas registreeritud. Töötuse ja registreeritud töötuse erinev suundumus võib viidata sellele, et osa töötutest ei registreeru töötukassas, kas seetõttu, et nad ei kvalifitseeru toetustele, loodavad leida töö iseseisvalt

või liiguvad ajutistele töödele. Samuti võib osa varem mitteaktiivsetest inimestest hakata tööd otsima, suurendades üldist töötuse määra, kuid mitte tingimata registreeritud töötute arvu. Viimaselt töökohalt koondamise tõttu töötuna arvele tulnud uute registreeritud töötute osatähtsus on kahanenud 15,1 protsendilt 2023. aastal 14,9 protsendini 2024. aastal. Aastaga on registreeritud töötute arv vähenenud rahvusvahelise kaitsega Ukraina kodanike seas. Seisuga 31.12.2024 oli registreeritud töötuid kokku 49 056, neist 3596 ehk 7,3 protsenti olid ajutise kaitse saajad (2023. aastal 8,7 protsenti).

Absoluutne vaesus ohustab enim töötuid ning 2023. aastal suurenes taas töötute elanike absoluutne vaesus (18,5 protsendilt 2022. aastal 21,7 protsendile 2023. aastal). Kui 2022. aastal suurenes absoluutse vaesuse piir eelneva aastaga võrreldes rekordilises ulatuses (üle 30%), siis 2023. aastal jäi tõus tagasihoidlikumaks (11,5%), kuid töötutoetust (50% eelmise aasta alampalgast) saava üksi elava inimese sissetulek jäi siiski absoluutse vaesuse piirist mõne euro võrra madalamaks.

Tööelu kestus on vahemikus 2022–2024 stabiilselt kasvanud. Kõige rohkem kasvas tööelu kestus naistel, mis oli 2024. aastal 42,2 aastat, olles ligikaudu 3 aastat pikem oodatavast sihtmäärast. Meeste tööelu kestus kasvas 2024. aastal 40,6 aastani (2024.a sihttase 39,8 aastat). Tööelu kestus Eesti inimestel tervikuna kasvas 40,9-lt aastalt 2023. aastal, 41,4 aastani 2024. aastal. Tervikuna on Eesti inimeste tööelu kestus ligikaudu 2 aastat pikem kui oodatav sihttase, viidates pikemaajalisele majandusse panustamisele ühiskonnas.

Tööturu olukorda mõjutavad töökeskkonna tingimused ja töösuhete kvaliteet. Töövaidluste ja tööõnnetuste statistika peegeldab seda, kuivõrd suudetakse tagada töötajate õigused ja ohutus ning millised probleemid vajavad suuremat tähelepanu. Töövaidluskomisjonidele esitati küll rohkem avaldusi kui eelmisel aastal, kuid kasv jäi suhteliselt mõõdukaks (5%). Seejuures oli kasv tingitud üksnes töötajate esitatud avalduste arvu suurenemisest, mis võib viidata võimalikule kasvavale teadlikkusele oma õigustest või töövaidluste aluseks olevate probleemide süvenemisele. Samuti on jätkunud trend, kus töövaidluskomisjoni pöördunud töötajate nõuete summad suurenevad. Kui 2023. aastal moodustas nõuete kogusumma 11,4 miljonit eurot, siis 2024. aastal oli see juba 18,2 miljonit eurot. Lisaks on näha, et kasvab võõrtöajõuga seotud töövaidluste arv – 2024. aastal moodustasid need juba 25% töövaidlustest.

Kui 2023. aastal andis tööõnnetuste statistika põhjust arvata, et töökeskkonna ohutus paraneb (tööõnnetuste arv vähenes 11% võrra), siis 2024. aastal see positiivne suundumus peatus. Tööõnnetuste arv kasvas 2% ning eriti muret tekitab surmaga lõppenud tööõnnetuste arvu suurenemine: kui 2023. aastal registreeriti kümme juhtumit, siis 2024. aastal 14. See näitab, et hoolimata varasematest edusammudest on tööohutuse valdkonnas vaja järjepidevaid meetmeid ja tööandjate suuremat tähelepanu riskide ennetamisele.

Järgmise nelja aasta jooksul on vajalik:

- viia töötukassa kaudu ellu tööhõiveprogramm 2024–2029;
- viia ellu ÕÜFi, RRFi ja ESF+ vahenditest rahastatavad tegevused ning kasutada vahendeid maksimaalselt ja sihipäraselt;
- avada täiendavaid taotlusvoore ESF+ vahenditest tööturumeetmete toetamiseks, suunata tegevused täiendavatele regionaalsetele sekkumistele ning ellu viia töötukassa kaudu täiendavad ESF+ tegevused oskuste ja pikaajalisel haiguslehel olijate meetmete näol;
- viia ellu paindliku tööaja kokkulepete võimaldamiseks vajalikud seadusemuudatused;

- töötada välja ettepanekud töötushüvitiste tõhustamise ja uutele töövormidele töötuskindlustuskaitse laiendamise kohta ning rakendada neid;
- soodustada vähenenud töövõimega inimeste ja teiste tööturul haavatavamate sihtrühmade hõivet ja tööturul osalemist;
- rakendada tööandjaid ja töötajaid toetavaid meetmeid töötervishoiu ja tööohutuse valdkonna arendamiseks ESF2021+ rahastusperioodi toel;
- edendada individuaalseid ja kollektiivseid töösuhteid, sealhulgas tõhustada sotsiaaldialoogi, edendada kollektiivlepingute sõlmimist ning analüüsida ja parandada töövaidluskomisjoni töökorraldust.

3.3. Programmi tegevuste täitmise analüüs

	Panus strateegia „Eesti 2035“ tegevuskavas olevatesse vajalikesse muutustesse on detailsemalt välja toodud tulemusaruande lisas nr 2.
 TÖÖINSPEKTSIOON	Tööinspektsiooni 2024. aasta tegemistest on detailsem ülevaade on Tööinspektsiooni aastaraamatus .
 Eesti Töötukassa	Töötukassa 2024. aasta tegemistest on detailsem ülevaade Töötukassa majandusaasta aruandes .

Tööturuprogrammi tegevused panustavad strateegia „Eesti 2035“ tegevuskava oskuste ja tööturu teemaploki muutustesse „Viime inimeste teadmised, oskused ja hoiakud kooskõlla tööturu vajaduste ning majanduse struktuurimuutustega“, „Valmistume tulevikutööks“ ja „Suurendame ühiskondlikku sidusust ja võrdseid võimalusi hariduses ning tööturul“. Samuti panustavad need rahva kestlikkuse, tervise ja sotsiaalkaitse teemaploki muutusesse „Nüüdisajastame töötervishoiu tervist toetavaks ja vähendame inimeste töövõimekadu“. Tegevused on seotud Euroopa Liidu Nõukogu riigipõhiste soovitude „Tugevdada sotsiaalkaitset, muu hulgas käsitledes eakate vaesuse küsimust ja laiendades töötushüvitiste katvust, eelkõige nii, et ka lühiajalist tööd tegevad ja ebatüüpilises töösuhtes olevad inimesed oleksid hõlmatud“, „Parandada tööjõu tootlikkust ja oskuste pakkumist täiendus- ja ümberõppe ning talentide parema ligimeelitamise ja hoidmise kaudu“ ja „Suurendada poliitilisi jõupingutusi rohepöördeks vajalike oskuste ja pädevuse pakkumiseks ja omandamiseks“ täitmisega.

- Selleks, et muuta **töötuskindlustushüvitise süsteem** lihtsamaks ja õiglasemaks, on 2024. aastal esitatud Riigikogule töötuskindlustushüvitise eelnõu. Eelnõuga kaob senisel kujul töötutoetus ning tekib uus baasmääras töötuskindlustushüvitis. Muudatuste tulemusena paraneb ka vähenenud töövõimega inimeste toimetulek. Praegu kehtivate tingimuste kohaselt ei maksta korraka töötutoetust ja töövõimetoetust, kuid edaspidi ei pea inimene valima ja lisaks töövõimetoetusele tekib tal töötuks jäädes samal ajal õigus ka baasmääras töötuskindlustushüvitisele. Muudatused on planeeritud jõustuma 2026. aastast.
- 2024. aastal alustati ettevalmistusi, et **koostada ettepanekud töötuskindlustuse laiendamiseks neile, kes on iseendale tööandjaks**, et laiendada kindlustuskaitset töötuse korral ka uutele töövormidele ning parandada seeläbi toimetulekut töötuse perioodil.
- 2024. aastal jõustusid **uus tööturumeetmete seadus ja tööhõiveprogramm 2024–2029 (THP)**. Lisaks varasematele sihtrühmadele hakkas töötukassa THP alusel alates aastast 2024 pakkuma tööturuteenuseid töötajatele, kes on pikaajalisel haiguslehel. Samuti lisandusid THPsse uued oskuste arendamise meetmed: üldoskuste ja roheoskuste veebiseminarid ning tööandja koolitustoetus töötaja roheoskuste arendamiseks.

Lisaks hõlmab THP veel täiend- ja ümberõppeteenuseid nii töötutele kui ka töötavatele inimestele. Oskuste arendamise meede hõlmab näiteks tööturukoolitust, tasemeõppes osalemise toetust, kvalifikatsiooni saamise toetamist, tööandja koolitustoetust töötaja värbamisel, muutuste olukorras, eesti keele või digioskuste omandamiseks.

- 2024. aastal avati majandus- ja infotehnoloogiaministri 19. juuli 2023. a määruse nr 48 „**Töölase konkurentsivõime toetamine**” alusel ESF+ vahenditest viis uut taotlusvooru tööturulebasoodsamas olukorras olevate sihtrühmade toetamiseks. Jätkus ka **NEET-olukorras olevate noorte toetamine** „Noortegarantii tugevdamise riigisisese tegevuskava perioodiks 2022–2027” alusel, sealhulgas noortegarantii tugisüsteemi (NGTS) elluviimine. Majandus- ja infotehnoloogiaministri 17. septembri 2023. a käskkirja nr 138 „**Põlevkivisektori töötajate tööle asumise ja oskuste arendamise toetamine**” raames alustati 2024. aastal uute oskuste omandamise toetamist põlevkivisektori töötajale.
- Tööturu osapoolte huvisid arvestava tööõiguse tagamiseks koostati eelnõu **paindlike tööaja kokkulepete võimaldamiseks** alaliselt kõigis sektorites. Töövaidluskomisjonide (TVK) töö tõhustamiseks alustati TVK menetluslike ja korralduslike murekohtade kaardistamist ning nende lahendamiseks valmis eelnõu esimene versioon. Sotsiaaldialoogi edendamiseks arutati sotsiaalpartneritega kollektiivläbirääkimiste edendamise tegevuskava koostamist. Lisaks osaleti erinevates ELi tasandi töösuhteid puudutavate õigusaktide läbirääkimistel, millest osad jätkuvad (nt praktikalepingud, Euroopa töönohukogud) ja mitmete läbirääkimiste tulemusena võeti vastu ELi õigusakt (nt platvormitöö, sunnitöö).
- Suurendamaks töötajate kaitset ohtlikest kemikaalidest tulenevate ohtude eest, jõustusid õigusaktide muudatused, millega lisanduvad **uued piirnormid töökeskkonnas kasutatavatele kemikaalidele**, millega tööandja peab töökeskkonnas arvestama ja rakendama meetmeid töötajate tervise kaitseks. Samuti ratifitseeriti Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni konventsioon nr 190 ahistamise ja vägivalda ennetamise kohta töökeskkonnas.
- Viidi ellu tööõiguse valikkursus gümnaasiumiõpilastele, et **suurendada noorte teadlikkust töösuhetest ja tööohutusest**. Lisaks algatati uuring tööst põhjustatud tervisekahjustuste diagnoosimise ja kahju hüvitamise süsteemi probleemkohtade või lahendusettepanekute väljatöötamiseks.
- Tööinspeksioon tegi valdkonna- ja teemapõhiseid **sihtkontrolle, et ennetada tööõnnetusi ja tööga seotud haigestumisi**. Peamised kontrolli teemad olid kutsevähkide ennetamine (kantserogeenid ettevõttes, diisotsüanaatide kasutamine), tööohutus (põhi- ja kutsekoolide tehnoloogiaklasside tööohutuse nõuded, kõrgustes töötamine, tööõnnetuste uurimine, esmaabikorraldus, isikukaitsevahendid) ja töösuhted (deklareerimata töö, alaealiste töötamine, tellimusveoga tegelevate ettevõtete töö- ja puhkeaja nõuded). Tööinspeksioonil on arenduses ehituse järelevalve moodul, millega **automatiseeritakse ehitöödega seotud teadete esitamist** ja luuakse automaatne andmevahetus asutuste vahel.

3.4. Aruandeaasta programmi ja programmi tegevuse eelarve täitmine

Tabel 6. Tööturuprogrammi ja programmi tegevuste 2024. aasta eelarve täitmine (tuhat eurot)*

Tööturuprogramm	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine	Täitmise osakaal
Kulud kokku	976 799	970 960	933 042	96,1%
Tegevus 1.1. Tööturuvaldkonna arendamine				
Kulud	1 160	1 413	1 188	84,1%
Tegevus 1.2. Aktiivsed ja passiivsed tööturumeetmed				
Kulud	952 594	943 924	907 825	96,2%
Tegevus 1.3. Tööelu kvaliteedi arendamine				
Kulud	22 633	25 162	23 627	93,9%
Tegevus 1.4. Erivajadustega inimeste toimetulek ja tööalane tegevus				
Kulud	412	461	403	87,5%

* Tööturuprogrammi eelarve ja kulud valitsemisalade kaupa on esitatud lisas 3.

Tööturuprogrammi 2024. aasta lõplik eelarve MKMi valitsemisalas oli 953,2 miljonit eurot, mis esialgselt eelarvest oli 6,3 miljoni euro võrra väiksem:

- 0,4 miljoni euro ulatuses toodi 2023. aastast üle kasutamata piirmääraga vahendeid, mis koosnesid peamiselt Tööinspektsiooni personalivahendite jäägist, mis tekkis täitmata ametikohtade ja puudumiste tõttu ning majandamiskulude jäägist, mis tekkis hankelepingute täitmise lükkumisest 2024. aastasse.
- 0,2 miljoni euro ulatuses suurenes programmi eelarve seaduse muudatuste käigus.
- Välisvahenditega seotud eelarve vähenes 6,9 miljonit eurot – vähenemine on seotud struktuurivahendite uue perioodi meetmete algselt planeeritust väiksema kasutusele võtuga peamiselt kõrge tööhõive taseme saavutamiseks ja hoidmiseks ning tööturuteenuste avatud taotlusvoorudeks kavandatud toetustes (vahendeid kasutatakse järgnevatel aastatel - kasutusperiood kuni 2029 aastani).

2024. aastal kasutati MKMi valitsemisalas kokku 916,1 miljonit eurot (96,1% lõplikust eelarvest). Kokku jäi kasutamata 37,2 miljonit eurot. Suurem osa kasutamata vahenditest – 31,5 miljonit eurot – on seotud seadusest tulenevate kuludega ja kajastatakse eelarves arvestuslikena, mille jääki üle ei viida. Samuti on kasutamata vahendite hulgas 4,3 miljonit eurot Töötukassale vahendatavaid töötuskindlustusmakseid, mille jääki samuti ei viida järgmisesse eelarveaastasse üle. Välisvahendite eelarve väiksemat kasutamist (6,9 miljonit) on kirjeldatud eelmises lõigus.

0,7 miljonit eurot kantakse üle järgmisesse aastasse, sealhulgas 0,3 miljonit moodustavad ministeeriumi ja 0,4 miljonit Tööinspektsiooni tegevuskulud. Vahendite ülekandmise põhjusi selgitatakse detailsemalt programmi tegevuste eelarvete juures.

Programmi tegevuse “Tööturuvaldkonna arendamine” lõplik eelarve oli MKMi valitsemisalas algsest 0,3 miljoni euro võrra suurem (sh 0,1 miljonit 2023. aastast ülekantud vahendid ja 0,2 miljonit lisandus eelarve seaduse muudatuste käigus). Eelarvest jäi kasutamata kokku 0,2 miljonit eurot, mis tekkis ministeeriumi tööhõive osakonnas 2024. aastal täitmata olnud ametikohtadest ja teenistujate liikumisest. Planeeritust vähem kulus vahendeid ka kutsehaiguste ekspertiisidele. Veel lükkus 2025. aastasse uuring „Eesti Töötukassa töötust ennetavate teenuste analüüs“, mis oli planeeritud teostada 2024. aastal, kuid lepinguni ei jõutud. Alanud aastal on hange läbi viidud ja kulude katmiseks on vajalik jääk üle kanda. Ülekantavaid tööjõukulusid kasutatakse 2025. aastal tulemus- ja lisatasudeks.

Programmi tegevuse “Aktiivsed ja passiivsed tööturumeetmed” lõplik eelarve oli MKMi valitsemisalas algsest 8,3 miljoni euro võrra väiksem. Selle põhjuseks oli planeeritust väiksemas mahu välisvahendite kasutusele võtmine ja osade tegevuste edasi lükkumine 2025. aastasse, sh ESF vahendeid kasutati 6,9 miljoni, ÕÜFi 1,1 miljoni ja RRFi vahendeid 0,3 miljoni eurot vähem. Lõplikust eelarvest jäi kasutamata kokku 36,1 miljoni eurot, sh 35,8 miljoni arvestuslikke vahendeid ja edasiantavaid makse (töötuskindlustusmaksed).

Programmi tegevuse “Tööelu kvaliteedi arendamine” lõplik eelarve oli MKMi valitsemisalas algsest 1,8 miljoni euro võrra suurem (sh 0,3 miljoni 2023. aastast ülekantud vahendid, millest on eespool programmi eelarve juures juttu ja 1,5 miljoni välisvahenditest arendatava Tööinspektsiooni iseteeninduse infosüsteemi TEIS eelarve). Eelarvest jäi kasutamata kokku 0,9 miljoni eurot. Sellest 0,4 miljoni eurot on Tööinspektsiooni tegevuskulud, mis tekkisid täitmata ametikohtade tõttu ja puudumiste arvelt. Ülekantavad vahendid on vajalikud 2025. aastal ühekordsete kulude katmiseks. Seoses 2026. aastal rakenduva kärpega (-0,24 miljoni eurot), on jäagist kavandatud katta ametikohtade koondamiskulud 2025. aasta teises pooles. Vajalikuks võib osutada kuni 6 ametikoha koondamine, mille kuludeks on arvestatud kuni 80 tuhat eurot. Ülejäänud vahendid on kavandatud teenistujatele täiendavate tööülesannete eest makstavate lisatasude, juhendamiste ja ületunnitöö eest makstavate tasude katteks (kuni 40 tuhat eurot) ja tulemustasudeks (kuni 193 tuhat eurot). Veel kavandatakse jääki kasutada ühekordsete kulude tegemiseks ning teenuste, kaupade, kütuse hinnatõusude ja mootorsõiduki maksu katmiseks, et tagada osutatavate teenuste toimimine. Veel jäi ministriumil kasutamata 0,4 miljoni eurot välisvahendeid projektis “Töövõimetuse ennetus (TVR II) projektid”, tulenevalt sisutegevuste ümberhindamisest ning aja- ja tegevuskavade muutmisest. Tegevusi ära ei jäetud ning nendega jätkatakse uuendatud ajaraamis 2025. aastal.

Tööturuprogrammi 2024. aasta lõplik eelarve SOMi valitsemisalas oli 17,7 miljoni eurot, mis esialgselt eelarvest oli 0,4 miljoni euro võrra suurem:

- 0,3 miljoni euro ulatuses toodi 2023. aastast üle kasutamata piirmääraga vahendeid (sh 0,02 miljoni euro ulatuses Vabariigi Valitsuse reservist eraldatud vahendeid IKT jätkusuutlikkuseks;
- 0,2 miljoni euro ulatuses vähendati eelarvet seoses välisvahenditega;
- 0,3 miljoni euro ulatuses suurendati eelarvet lisaeelarve, seaduse muudatuste ja ministri liigenduste käigus.

2024. aastal kulutati kokku 17,0 miljoni eurot (96,0% lõplikust eelarvest). Kokku jäi kasutamata 0,7 miljoni eurot. Suurem osa kasutamata vahenditest – 0,5 miljoni eurot, on seotud piirmäärata vahenditega ning seda jääki üle ei viida. 0,2 miljoni eurot jäi kasutamata piirmääraga vahendeid (IKT teenuste osutamine MKM valitsemisala asutustele) ning jäägid kantakse üle järgmisesse aastasse samaks otstarbeks.

Programmi tegevusest “Tööelu kvaliteedi tagamine” jäi SOM valitsemisalas kasutamata kokku 0,66 miljoni eurot:

- 0,51 miljoni euro ulatuses kokku jäi kasutamata piirmäärata vahendeid (arvestuslikud vahendid jääk 1,03 miljoni eurot, mitterahalised kulud ülekulu 0,52 miljoni eurot). Arvestuslikes kuludes vajas planeeritust rohkem ressursi kahjuhüvitis (tegelik kulu ületas eelarvet 0,2 miljoni euro võrra), lisapuhkuste hüvitiste kulu oli samas planeeritust 1,2 miljoni euro võrra väiksem. Piirmäärata vahendite jääke järgmisesse eelarveaastasse üle ei kanta.
- 0,15 miljoni euro ulatuses jäi kasutamata piirmääraga vahendeid, millest 0,14 miljoni eurot kantakse üle järgmisesse eelarveaastasse ning kasutatakse samaks otstarbeks (IKT teenus MKM valitsemisala asutustele).

Programmi tegevusest “Erivajadustega inimeste toimetulek ja tööalane tegevus ” jäi SOM valitsemisalas kasutamata 0,06 miljoni eurot:

- 0,04 miljoni euro ulatuses jäi kasutamata piirmääraga vahendeid, mis kantakse üle järgmisesse eelarveaastasse samaks otstarbeks (Astangu KRK-le IKT teenuse osutamine).
- 0,02 miljoni euro ulatuses jäi kasutamata piirmäärata vahendeid (amortisatsioon), mille jääke järgmisesse eelarveaastasse üle ei kanta.

4. Vanemaealiste programm

Programmi nimi	Vanemaealiste programm
Programmi eesmärk	Eestis elavatel vanemaealistel on võrdsed võimalused ühiskonnas osalemiseks, nad on ühiskonna igapäevaellu kaasatud ning majanduslikult hästi toime tulevad.
Strateegia „Eesti 2035“ siht (alasihi täpsusega)	Hooliv ühiskond on tähelepanelik ja abivalmis. Siin on igaühel võimalus eneseteostuseks terve elukaare ulatuses ning tagatud on selleks vajalik tugivõrk. Töö-, pere- ja eraelu ühitamine on toetatud, ühiskondlikesse ja kultuurilistesse tegevustesse panustab igaüks sõltumata east ning inimeste heaolu on paranenud.
Programmi periood	2024–2027
Peavastutaja (ministeerium)	Sotsiaalministeerium
Kaasvastutajad (oma valitsemisala asutused)	Sotsiaalkindlustusamet (SKA), Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus (TEHIK)

4.1. Programmi ja programmi meetme mõõdikud

Programmi tegevuste tasandi mõõdikud on kajastatud tulemusaruande lisas nr 1.

Tabel 7. Vanemaealiste programmi ja programmi meetme mõõdikud

Programmi mõõdikud	Tegelik			Sihttase	
	2022	2023	2024	2024	2025
Aktiivsena vananemise indeks <i>Allikas: Euroopa Komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskus</i>	37,9 (2018.a)	–	–	40,4	40,9
Meede 1.1. Vanemaealised on ühiskonnas sotsiaalselt kaasatud, võrdselt koheldud ning majanduslikult hästi toime tulevad					
50–74-aastaste tööhõive määr, % <i>Allikas: Statistikaamet, Eesti tööjõu-uuring</i>	60,0%	60,7%	61,2%	57,2%	57,3%
65-aastaste ja vanemate suhtelise vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse määr, % <i>Allikas: Eurostat, EU-SILC</i>	53,1%	47,0%	40,0%	36,8%	35,9%

4.2. Programmi olukorra analüüs

Vanemaealiste tööhõive on viimastel aastatel näidanud kasvutendentsi ja on Euroopa Liidus kõrgeimal tasemel. 2024. aastal suurenes 50–74-aastaste tööhõive määr 61,2%-ni, ületades sellega ka 2024. aastal seatud sihttaseme. 65–74-aastaste tööhõive määr tõusis 2024. aastal aga 29,8%-ni (ELi riikides oli see 2023. a keskmiselt 10,7%). Mittetöötavate pensionäride ja tööga hõivatute suhtarv on vähenemas, mis rahvastiku vananemist arvestades on positiivne. Hõivet suurendavad kasvav pensioniiga ja sagedasem töötamise jätkumine pensioniea saabudes. 2024. aastal oli tööjõu-uuringu andmetel kuni 89-aastaseid töötavaid pensionäre juba hinnanguliselt 53 900 (kuni 74-aastastest 48 700).

Kuigi vanemaealiste tööhõivenäitajad on kõrged, on nende vaesusrisk võrreldes ülejäänud elanikkonnaga suurem. 2023. aastal oli suhtelises vaesuses 39,4% 65-aastastest ja vanematest Eesti elanikest. Vanemaealiste suhtelise vaesuse määr vähenes 2023. aastal oluliselt (7,4% võrra) võrreldes 2022. aastaga, kui suhtelises vaesuses elas 46,8% 65-aastastest ja vanematest. Vanemaealiste olukorda parandasid 2023. aastal toimunud viimase 15 aasta suurim pensionitõus ja pensionäridele tagatud maksuvaba tulu keskmise pensioni ulatuses. Tavapärasest suurem pensionitõus oligi peamine 65-aastaste ja vanemate suhtelise vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse määra vähenemise mõjutaja 2024. aastal,⁴ kui vastav näitaja langes 40%-ni.

Suhtelise vaesuse määr on aastate jooksul olnud kõrgeim üksi elavate vanemate inimeste seas ja nii oli see vaatamata pensionitõusule ka 2023. aastal. 2023. aastal koges suhtelist vaesust 71 protsenti üksi elavatest 65-aastastest ja vanematest inimestest (2022. aastal 79,1%). 2024. aasta suhtelise vaesuse määr ilmneb 2025. aasta sügisel.

2023. aastal jäi rahvapensioni määr (336,39 eurot) napilt madalamaks kui absoluutse vaesuse piir (338,20 eurot) ja kui leibkonnal muid sissetulekuallikaid ei olnud, võidi jääda vaid rahvapensioni saamise korral absoluutsesse vaesusesse. 2024. aastal oli rahvapensioni määr (372,05 eurot). Eakate vaesusnäitajaid silmas pidades on oluline välja tuua, et 2024. aasta aprillist kasvasid pensionid ja töövõimetoetuse päevamäärad keskmiselt 10,6% ja

⁴ Statistikaameti avaldatud 2023. aasta suhtelise vaesuse määr kajastub Eurostati avaldatavas 2024. aasta suhtelise vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse määras.

Keskmine pension tõusis 774 euron

Keskmise vanaduspensioni suhe riigi keskmisesse brutopalka on

38%

keskmine pension tõusis 774 euron. 2024. aastal oli keskmine määratud vanaduspensioni suhe riigi keskmisesse brutopalka 38%, keskmise netovanduspensioni suhe keskmisesse netopalka oli samal ajal 49%. Netosuhe on brutosuhtest suurem põhjusel, et pensionidele rakendatakse suuremat maksuvabastust, mis oli 2024. aastal 776 eurot kuus.

Pensionäride mediaanpensioni ja töötavate inimeste mediaanpalga jagatis iseloomustab praeguste pensionäride suhtelist olukorda võrrelduna riigi üldise tasemega. Kui 2023. aastal oli suhtarv 56%, siis 2024. aastal 58%. Indikaatori kasvu põhjuseks on taas pensionide tõus, mis 2024. aastal oli 10,6%.

Pensioni miinimumeesmärgi indikaatorina kasutatakse rahvapensioni määra ja arvestusliku elatusmiinimumi suhet, mis iseloomustab pensioni piisavust baasvajaduste rahuldamiseks pensionieas. 2024. aastal oli see näitaja 1,08 (2023. aastal 0,99). Indikaatori kasvu peamiseks põhjuseks oli 2024. aastal rahvapensionimäära tõus 10,6%.

2024. aastal Tartu Ülikooli RAKE tehtud [pensionitarkuse uuring](#) tõi välja, et kuigi teadmised pensionisüsteemi kohta on suhteliselt head, on inimeste aktiivsus enda pensioni planeerimisel väike ja põlvkonniti erinev ning enamus tunneb end ebakindlalt. Inimesed hakkavad pensioniks valmistuma liiga hilja ning on ettevalmistuste tegemisel liiga passiivsed. Uuringu järgi puuduvad pensionisäästud 20%-l inimestest ning 12%-l on lisaks I sambale ainus pensionivara II sammas. Siiski säästavad paljud muul viisil, näiteks kinnisvara soetamise või pangakontole või tähtajalisele hoiusele kogumise kaudu. 2024. aastal pakuti inimestele pensioninõustamist, korraldati kõikidele huvilistele tasuta veebikonverents ning avati eesti.ee portaalis uus infoteenus „Minu pension“. Oluline on ka edaspidi tasuta pensioninõustamise teenusega jätkata, suurendades sellega inimeste pensionitarkust.

Järgmise nelja aasta jooksul on vajalik:

- töötada välja meetmed vanemaealiste rolli väärtustamiseks ja positiivsete hoiakute muutmiseks ühiskonnas, sealhulgas hoiakute muutmine vanemaealistesse töötajatesse. See loob paremad võimalused vanemaealiste kaasamiseks, aktiivsemaks osalemiseks ühiskonna- ja tööelus ning sotsiaalpartnerite võimekuse suurendamiseks;
- analüüsida võimalusi miinimumpensioni tõstmiseks, et tagada inimestele parem sotsiaalne kaitse;
- viia ellu pensionitarkuse teenus, suurendades inimeste pensioniteadlikkust ning toetades ja motiveerides nende pensionivalikuid, et saavutada pensionipõlveks rahaline turvatunne.

4.3. Programmi tegevuste täitmise analüüs

Eesti 2035

Panus strateegia „Eesti 2035“ tegevuskavas olevatesse vajalikesse muutustesse on detailsemalt välja toodud tulemusaruande lisas nr 2.

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Sotsiaalkindlustusameti 2024. aasta tegemistest on detailsem ülevaade [Sotsiaalkindlustusameti aastaraamatus](#).

Tegevused panustavad strateegia „Eesti 2035“ tegevuskava vajalikesse muutustesse „Kujundame tervikliku rahvastiku- ja perepoliitika kestliku rahvastiku ja heaolu tagamiseks“ ja „Uuendame sotsiaalkaitse korraldust, arvestades ühiskondlikke muutusi“. Samuti on tegevused seotud Euroopa Liidu Nõukogu riigipõhise soovitusena „Tugevdada sotsiaalkaitset, sealhulgas tegeleda eakate vaesusega“ täitmisega.

- Pensionäride elujärje toetamiseks** tõsteti alates 2024. aasta aprillist pensione ja töövõimetoetuse päevamäära keskmiselt 10,6%, millega [tõusis keskmine pension 774 euroni](#). Pensioniealistel kinnitati maksuvaba tulu suuruseks 776 eurot, seega jäi keskmine pension tulumaksuvabaks.
- Inimeste pensionitarkuse edendamiseks** viidi 2024. aastal ellu olulisi algatusi, mis aitasid inimestel mõista, kuidas tänased rahalised otsused mõjutavad tuleviku kindlustunnet. Tehti pensioninõustamisi, kus spetsialistid jagasid teadmisi pensionisammaste kohta. Märtsis korraldati veebikonverents Pensionipäev, kus eksperdid ja huvilised arutasid pensionivõimalusi ja jagasid praktilisi nõuandeid. Lisaks korraldati avalikke veebiloenguid, kus käsitleti selliseid teemasid nagu fondide valik ja II samba sissemaksete suurendamine. Samuti valmis riigiportaalis infoteenus „[Minu pensioni](#)“, mis pakub kõiki vajalikke tööriistu ja teadmisi pensioniks valmistumisel. Tänu uuele teenusele saab igaüks hinnata, kui palju oleks mõistlik säästa, koguda ja/või investeerida, et saavutada oma soovitud pensionitase.
- Parema tulevikupensioni saamiseks** on võimalik alates 2024. aastast teha avaldus oma II pensionisamba sissemaksete suurendamiseks kahelt protsendilt neljale või kuuele protsendile. Sissemakse muudatus jõustub 2025. aastal. II samba sissemaksete suurendamiseks viidi avaliku ja erasektori koostöös ellu ühine reklaamikampaania „Lae pensioniks“, mille tulemusena suurendas II samba makseid ligikaudu 75 000 inimest. Muudatus mõjutab positiivselt inimeste pensionisäästude kasvu.
- Täiendavalt võeti vastu seadusemuudatused**, millega alates 2025. aastast lõpetatakse üksi elava pensionäri toetuse maksmine üldhooldekodus ja erihooldekodus elavatele ja kogukonnas elamise teenust saavatele inimestele, kuna hooldereformi tulemusena ei tasu hooldekodus elavad pensionärid enam täies mahus hooldekodus elamise kulusid.
- Vanemaealiste toetamiseks** jätkati 2024. aastal [vanemaealiste nõukogude](#) loomisega, mis 2024. aasta lõpuks tegutsevad 30 kohalikus omavalitsuses, lisaks mitme Tallinna linnaosavalitsuse juures. Samuti valmisid vanemaealiste nõukogudele suunatud [juhendmaterjal](#) ja [vanusesõbralikkuse hindamise instrument](#), mille abil saavad kohalikud eakate esinduskogud hinnata vanusesõbralikkuse põhimõtete toimimist oma linnas või vallas. Tööriist toob välja vanusesõbralikkuse kitsaskohti omavalitsustes. Täiendavalt töötati välja [tegevusprogramm vanemaealiste tõrjumise ja diskrimineerimise vähendamiseks tööturul](#) ning viidi ellu mikroaadiprogramm Tallinna Ülikoolis vanemaealiste heaolu ja arengu nimel töötavatele spetsialistidele.

4.4. Aruandeaasta programmi ja programmi tegevuse eelarve täitmine

Tabel 8. Vanemaealiste programmi ja programmi tegevuste 2024.aasta eelarve täitmine (tuhat eurot)

Vanemaealiste programm	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine	Täitmise osakaal
Kulud kokku	3 537 231	3 538 897	3 501 493	98,9%
Tegevus 1.1. Vanemaealiste heaolu ja ühiskonnaelus osalemise toetamine				
Kulud	651	593	235	39,7%
Tegevus 1.2. Pensionisüsteemi kujundamine ja hüvitiste maksmine				
Kulud	3 536 580	3 538 304	3 501 258	99,0%

Vanemaealiste programmi 2024. aasta lõplik eelarve oli 3 538,9 miljonit eurot, mis esialgsest eelarvest oli 1,7 miljonit eurot suurem:

- 0,9 miljoni euro ulatuses toodi üle 2023. aasta eelarve jääke (sh Vabariigi Valitsuse reservieraldiste jääke 0,04 miljonit eurot).
- Vabariigi Valitsuse reservist eraldatud vahendid suurendasid eelarvet kokku 0,09 miljonit eurot küberturvalisuse koolitusteks ja UA sõjapõgenike sotsiaal ja tervishoiukuludeks.
- 2024. aasta lisaeelarvega vähendati eelarvet 0,2 miljonit eurot.
- Seaduse muudatuste ja ministri liigendustega on programmi eelarvet kokku suurendatud 0,6 miljonit eurot.
- Välisvahenditega seotud eelarve suurenes 0,3 miljonit eurot.

Eelarve 2024. aasta täitmine on 3 501,5 miljonit eurot, mis moodustab 99% lõplikust eelarvest. Kokku jäi kasutamata 37,4 miljonit eurot, millest 1,2 miljonit eurot kantakse üle järgmisesse aastasse.

Kasutamata vahenditest 35,9 miljonit eurot on seotud seadusest tulenevate määradega kajastatud arvestuslike kuludena ning seda jääki üle ei viida. Välisvahendeid kasutati planeeritust vähem 0,5 miljoni euro ulatuses.

Programmi tegevusest “Vanemaealiste heaolu ja ühiskonnaelus osalemise toetamine” jäi kasutamata 0,4 miljonit eurot ESF projekti “Hoiakute muutmine vanemaealistesse töötajatesse vahendeid”.

Programmi tegevusest “Pensionisüsteemi kujundamine ja hüvitiste maksmine” jäi kasutamata 37 miljonit eurot peamiselt seetõttu, et pensionide kulud osutusid planeeritust väiksemaks. 2025. aastasse kantakse üle 1,2 miljonit eurot, sh Vabariigi Valitsuse reservist Ukraina sõjapõgenike sotsiaalteenuste osutamiseks saadud vahendeid 0,08 miljonit eurot.

5. Sotsiaalhoolekande programm

Programmi nimi	Sotsiaalhoolekande programm
Programmi eesmärk	Eesti sotsiaalhoolekande korraldus toetab inimeste heaolu ja sotsiaalse turvatunde kasvu.
Strateegia „Eesti 2035“ siht (alasihi täpsusega)	Hooliv ühiskond on tähelepanelik ja abivalmis. Siin on igaühel võimalus eneseteostuseks terve elukaare ulatuses ning tagatud on selleks vajalik tugivõrk. Töö-, pere- ja eraelu ühitamine on toetatud, ühiskondlikesse ja kultuurilistesse tegevustesse panustab igaüks sõltumata east ning inimeste heaolu on paranenud.
Programmi periood	2024–2027
Peavastutaja (ministeerium)	Sotsiaalministeerium
Kaasvastutajad (oma valitsemisala asutused)	Sotsiaalkindlustusamet (SKA), Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus (TEHIK)

5.1. Programmi ja programmi meetme mõõdikud

Programmi tegevuste tasandi mõõdikud on kajastatud tulemusaruande lisas nr 1.

Tabel 9. Sotsiaalhoolekande programmi ja programmi meetme mõõdikud

Programmi mõõdikud	Tegelik			Sihttase	
	2022	2023	2024	2024	2025
Suure hoolduskoormusega (20 ja enam tundi nädalas) 16-aastaste ja vanemate inimeste osakaal <i>Allikas: Statistikaamet, Eesti tööjõu-uuring</i>	2,5%	2,4%	2,0%	2,2%	2,1%
Kodust iseseisvat toimetulekut toetavate avahooldusteenuste ehk mitteinstitutionaalsete teenuste ja ööpäevaringse institutsionaalse hooldusteenuse saajate suhtarv <i>Allikas: Sotsiaalministeeriumi hoolekandestatistika, Sotsiaalkindlustusamet</i>	1,1	1,0	–	1,2	1,2
Meede 1.1 Iseseisvat toimetulekut toetavate kvaliteetsete hoolekandeteenuste, toetuste ja abi tagamine					
Iseseisvat toimetulekut toetavaid teenuseid ja ööpäevaringset institutsionaalset hooldusteenust saavate vanemaealiste suhtarv <i>Allikas: Sotsiaalministeeriumi hoolekandestatistika, Sotsiaalkindlustusamet</i>	0,67	0,65	–	> 0,71	> 0,71
Iseseisvat toimetulekut toetavate teenuste ja ööpäevaringset institutsionaalset hooldusteenust saavate tööealiste puudega inimeste suhtarv <i>Allikas: Sotsiaalministeeriumi hoolekandestatistika, Sotsiaalkindlustusamet</i>	1,6	1,8	–	1,8	1,8

5.2. Programmi olukorra analüüs

Eesti hoolekandesüsteemi üheks murekohaks on inimeste suur hoolduskoormus. Eesti tööjõu-uuringu 2024. aasta andmetel abistas või hooldas oma leibkonnaliiget 59 700 16-aastast ja vanemat inimest, mis on 5% kõigist sellesse vanuserühma kuuluvatest elanikest. 2023. aastal abistas või hooldas oma leibkonnaliiget 4700 inimest vähem. Samas oli suure hoolduskoormusega (vähemalt 20 tundi nädalas) 16-aastaseid ja vanemaid inimesi 2024. aastal 4100 inimest vähem kui 2023. aastal ehk 22 600, s.o 2% kõigist samas vanuses elanikest.

Endiselt on proovikiviks kohalike omavalitsuste ebaühtlane tase hoolekandelise abi tagamisel. Eesti sotsiaalsüsteem on institutsionaalse hoolduse poole kaldu ning vajalik on pakkuda eakatele rohkem teenuseid, mis soodustavad kauem kodus elamist. 2023. aasta ja 2022. aasta võrdluses kasvas kodus iseseisvat elamist toetavate avahooldusteenuste (edaspidi *avahooldusteenus*) saajate arv 3% vähem kui ööpäevaringseid institutsionaalseid teenuseid saanud inimeste arv (vastavalt 416 ja 778 inimese võrra ehk 2% ja 5%). Kokkuvõttes nende omavaheline suhe vähenes (üks avahooldusteenuse saaja ühe ööpäevaringse institutsionaalse teenuse saaja kohta). Seda on mõjutanud ka 2023. aastal toimunud hooldereform.

65-aastaste ja vanemate inimeste puhul vähenes 2022. aasta ja 2023. aasta võrdluses rehabilitatsiooniteenuse, tugiisikuteenuse ja päevahoiuteenuse saajate arv vastavalt 17%, 43% ja 5% ning kasvas ööpäevaringse üldhooldusteenuse ja koduteenuse saajate arv vastavalt 6% ja 5%. Avahooldusteenuste ja institutsionaalsete teenuste suhe pisut vähenes (2022. aastal oli ühe ööpäevaringse institutsionaalse teenuse saaja kohta 0,67 avahooldusteenuse saajat, 2023. aastal 0,65).

Pikka aega on olnud probleemiks ööpäevaringse üldhooldusteenuse saajate suur omaosalus teenuse eest tasumisel, mistõttu ei ole teenus kõigile abivajajatele olnud kättesaadav ja lähedaste koormus on ebaproportsionaalselt suur, seda nii hoolduse pakkumisel kui hooldusteenuse eest tasumisel. Hooldereformi tulemusena kasvas 2023. aastal Sotsiaalkindlustusameti andmetel ööpäevaringse üldhooldusteenuse saajate arv 10% (31.12.2023 seis). Kokku lisandus 2023. aasta jooksul 940 uut teenusesaajat, kellest 80% (739 inimest) hakkas teenust saama pärast reformi jõustumist. Üldhooldusel viibivate inimeste arvu kasv jätkus ka 2024. aastal, kus aastaga suurenes teenusesaajate hulk 8,4%.

Ööpäevaringse üldhooldusteenuse saajate arvu nii suur kasv näitab, et reformi siht on õige – teenus on varasemast olulisemalt kättesaadav ja seni hoolduskoormust kandnud omastehooldajad on koormusest vabanenud, neil on paremad võimalused jätkata või alustada töötamist ja seeläbi oma toimetulekut säilitada. Seega on muudatuse mõju mitmetahuline, institutsionaalsete teenuste saajate arvu kasv võib olla hoolduskoormusega inimestele positiivse mõjuga seeläbi, et nende lähedane saab teenust. Siiski on eesmärk parandada ka avahooldusteenuste kättesaadavust.

Hooldereformi elluviimise toetamiseks ja pikaajalise hoolduse kättesaadavuse parandamiseks eraldati 2024. aastal omavalitsustele riigieelarvest rahalisi vahendeid 59,9 miljonit eurot ja 2025. aastal 66,8 miljonit eurot, võimaldades kohalikel omavalitsustel leida oma piirkonnas kõige tõhusamaid lahendusi pikaajalise hoolduse, sealhulgas koduhooldusteenuste korraldamiseks.

Erihoolekande valdkonnas sai 2024. aastal psüühikahäirega inimeste abistamine täiendavalt 6,1 miljoni eurot toetust, mis lisandub senisele 45,9 miljonile eurole. See võimaldab rahastada suuremas mahus erihoolekandeteenuseid, mis on suunatud psüühikahäirega inimestele ning panustada enam teenuste kvaliteeti ja töötajate palkadesse.

Tööealiste puudega inimeste seas on muutused olnud viimastel aastatel avahooldusteenuse kasvu suunas. Nende seas suurenes 2022. aasta ja 2023. aasta võrdluses avahooldusteenuste saajate arv 3% ja institutsionaalseid teenuseid saanud inimeste arv vähenes 6%, kokkuvõttes suurenes nende omavaheline suhe (2023. a 1,8 ja 2022. a 1,6).

Kuigi 2023. aastal nii suhtelises vaesuses kui absoluutses vaesuses elavate inimeste osatähtsus võrreldes 2022. aastaga veidi vähenes, vajab märkimisväärne hulk inimesi abi ja tuge vaesuses toimetulemiseks. Peamiselt pakutakse toimetulekuraskustes inimestele toimetulekutoetust, toiduabi ja võlanõustamisteenust. 2024. aastal vähenes toimetulekutoetust saavate leibkondade arv pea 21% – 15 562 leibkonnani (27 844 leibkonnaliiget), kuid seda peamiselt ajutise kaitse saajate arvelt. Alaliste elanike toetusevajadus on püsinud viimasel kolmel aastal sarnasel tasemel (keskmiselt 11 120 leibkonda aastas). Toiduabi sai 2024. aastal toiduabikaartidega kuni neli korda aastas 35 085 inimest ja annetatud toiduabi kuni neli korda kuus 24 277 inimest.

Täiendavat tähelepanu nõuab ka puudega inimeste majanduslik olukord. Suhtelise vaesuse määr puude raskusastmega inimeste hulgas on küll veidi vähenenud (2023. a 41,1%, 2022. a 45,4%), kuid on jätkuvalt poole kõrgem kui kogu elanikkonnal (2023. a kogu elanikkonnal 20,2%). Mootorsõidukimaksu seaduse vastuvõtmisega suurendati puudetoetusi ja parandati abivahendite kättesaadavust. Muudatus panustab puudega inimeste toimetuleku parandamisse igal aastal täiendavad 9,1 miljonit eurot ning aitab ellu viia „Eesti 2035“ vajalikk

Hooldereformi tulemusena kasvas ööpäevaringse üldhooldusteenuse saajate arv

2024. aastal kasvas
teenusesaajate hulk

8,4%

muutust „Parandame erivajadusega inimeste heaolu ja ühiskondlikku aktiivsust ning tõhustame pikaajalise hoolduse süsteemi“.

Järgmise nelja aasta jooksul on vajalik:

- jätkata sotsiaal- ja tervisevaldkonna integratsiooniga, mis aitab kaasa kompleksse abivajadusega inimese terviklikule aitamisele;
- jätkata pikaajalise hoolduse reformi järgsete tegevustega ning parandada erihoolekande kvaliteeti, kättesaadavust ja jätkusuutlikust;
- jätkata toimetulekutoetuse süsteemikaasajastamist, võimaldades toimetulekutoetust määrata automaatselt;
- tõhustada võlanõustamissüsteemi rakendamist, et aidata majanduslikult raskesse olukorda sattunud inimeste majanduslikku iseseisvumist;
- jätkata abivahendite ja meditsiiniseadmete reformiga, mille eesmärk on integreerida abivahendid ja meditsiiniseadmed üheks tervikuks;
- töötada välja ettepanekud tööealiste puude tuvastamise ja töövõime hindamise ühildamiseks.

5.3. Programmi tegevuste täitmise analüüs

Eesti 2035

Panus strateegia „Eesti 2035“ tegevuskavas olevatesse vajalikesse muutustesse on detailsemalt välja toodud tulemusaruande lisas nr 2.

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Sotsiaalkindlustusameti 2024. aasta tegemistest on detailsem ülevaade [Sotsiaalkindlustusameti aastaraamatus](#).

Tegevused panustavad strateegia „Eesti 2035“ tegevuskava vajalikesse muutustesse „Suurendame ühiskondlikku sidusust ja võrdseid võimalusi hariduses ning tööturul“, „Parandame erivajadusega inimeste heaolu ja ühiskondlikku aktiivsust ning tõhustame pikaajalise hoolduse süsteemi“, „Uuendame sotsiaalkaitse korraldust, arvestades ühiskondlikke muutusi“ ja „Lõimime tervishoiu- ja sotsiaalteenused inimesekeskseks“. Samuti on tegevused seotud Euroopa Liidu Nõukogu riigipõhise soovitusel „Pikaajalise hoolduse kättesaadavuse ja rahastamise parandamine“ ja „Tugevdada sotsiaalkaitset, sealhulgas tegeleda eakate vaesusega“ täitmisega.

- **Omastehooldajate koormuse vähendamiseks** jätkati 2024. aastal hooldereformi elluviimist. Selleks kehtestati [sotsiaalhoolekande seaduses](#) erihoolekandeteenuste loetelus **päeva- ja nädalahoiuteenus**. Teenus luuakse intellektipuudega inimestele, kes on toetusvajadustelt sarnased äärmusliku toetusvajadusega inimeste ööpäevaringset erihooldusteenust kasutavate inimestega, kuid kellel on võimalik elada osa ajast koos lähedastega oma kodus ning kes vajavad päevasel ajal või ajutiselt ööpäevaringset teenust.
- **Pikaajalise hoolduse kättesaadavuse parandamiseks** eraldati 2024. aastal omavalitsustele riigieelarvest rahalisi vahendeid 59,9 miljonit eurot ja 2025. aastal 66,8 miljonit eurot. Fondid on paindlikud, võimaldades kohalikel omavalitsustel kasutada neid oma äranägemise järgi, et leida oma piirkonnas kõige tõhusamaid lahendusi pikaajalise hoolduse, sealhulgas koduhooldusteenuste korraldamiseks.
- **Hoolduskoormuse leevendamiseks** korraldati 2024. aastal kohalikele omavalitsustele suunatud taotlusvoor kogukonnapõhiste toetatud eluasemete loomiseks. Selle tulemusena rajatakse 2028. aasta lõpuks 14 kohalikus omavalitsuses väiksema abi- ja toevajadusega inimestele eluruumid, et ennetada inimeste sattu-

mist üldhooldekodusse. Kokku rajatakse ligi 17,7 miljoni eurose toetusega 193 korterit, milles on kohti 242 inimesele. Samuti avati taotlusvoor kodus elamist toetavate sotsiaalteenuste paremaks kättesaadavuseks ja kvaliteediks, mille tulemusena luuakse uued teenused piirkondades, kus neid varem pole osutatud ning kujundatakse olemasolevad teenused sihtrühmade vajadustele paremini vastavaks. Koostöös Eesti Puuetega Inimeste Kojaga avati [omastehoolduse infopunkt](#), kus jagatakse infot hooldusvajadusega inimestele, spetsialistidele, kogukondadele ja teistele huvitatud osapooltele.

- **Ööpäevaringse erihooldusteenuse parandamiseks** võeti vastu [seadusemuudatused](#), millega loodi erihooldekandeaasutuste õendusabile ühtsed reeglid, et parandada teenuse kvaliteeti ja tagada ühtsed standardid kõigile teenusepakkujatele. Alates 2025. aastast korraldab ja rahastab õendusabi teenust Sotsiaalkindlustusameti asemel Tervisekassa. Samuti kinnitati 2024. aastal [toetuse andmise tingimused erihooldekandeaasutuste reorganiseerimiseks](#), mille tulemusena reorganiseeritakse ligikaudu 600 olemasolevast institutsionaalsest teenusekohast enam kui pool. Reorganiseerimise tulemusena hakkavad erihooldekandeteenust saavad inimesed elama peresarnastes ja vajaduspõhistes kuni kuueliikmelistes rühmades.
- **Sotsiaalhoolekande kvaliteedi parandamiseks** viidi ellu Kagu-Eesti toetusprogramm, mille käigus pakuti 11 kohalikule omavalitsusele koolitusi ja teenusedisaini õpitubasid. Programm oli suunatud nii sotsiaalvaldkonna töötajatele kui ka laiemalt teistele kohaliku omavalitsuse spetsialistidele ja koostööpartneritele. Kokku osales programmis 250 inimest.
- **Inimeste majandusliku toimetuleku tagamiseks** valmis [toimetulekutoetuse kaasajastamise väljatöötamiskavatsus](#), mille tulemusena muutub toimetulekutoetuse süsteem õigusselgemaks, väheneb bürokraatia ning lastele ja peredele luuakse soodsamaid tingimusi, lähtudes edaspidi samadest alustest, mida kasutatakse perehüvitiste seaduses. Samuti alustati teadus- ja uurimistööga, et töötada välja uus elatusmiinimumi meetodika ja uurida toimetulekutoetuse piisavust võimaliku uue elatusmiinimumi meetodika alusel. Protsess on seotud Euroopa Liidu Nõukogu soovitusel (jaanuar 2023) piisava miinimumsisetuleku kohta, mis tagab aktiivse kaasamise (2023/C 41/01). Annetatud toiduabi osutamiseks korraldati hange „Annetatud ja päästetud toidu kogumine ja jagamine enim puudust kannatavatele inimestele“, mille tulemusena jätkab annetatud toiduabi pakkumist SA Eesti-Hollandi Heategevusfond.
- **Puudega inimeste toetamiseks suurendati mootorsõidukimaksu seaduse mõjude leevendamiseks puudetoetusi.** Muudatusega tõusevad alates 1. juunist 2025 raske ja sügava puudega laste ning raske ja sügava puudega tööealiste toetused; samuti maksti 2025. aasta esimeses kvartalis samadele sihtrühmadele ühekordset toetust. Ühekordse toetuse suurus jääb sõltuvalt puude raskusastmest vahemikku 60–250 eurot. Ühekordse toetuse eesmärk oli maksta kompensatsiooni perioodil, kui mootorsõidukimaks juba kehtis, kuid toetuste suurenemine polnud veel jõustunud. Samuti **parandati abivahendite kättesaadavust.** Alates 1. septembrist 2025 saab riigipoolse soodustusega abivahendeid soetada ilma eelneva puude raskusastme või vähenenud töövõime hindamiseta. Lastele kehtib 90%-line soodustus, tööealistele vastavalt abivahendite määruale. 2025. aasta algusest suurenes riigipoolne toetus mitmele abivahendile, sealhulgas liikumisabivahenditele, osadele inkontinentsustoodetele (sidemed, mähkmed) ja spetsiaalsetele jalatsitele. Kõikide liikumist võimaldavate või soodustavate abivahendite ja nägemisabivahendite piirmäär tõusis 90 protsendini ning inimeste omaosaluseks jääb 10 protsenti piirhinnast. Muudatus muudab abivahendid inimestele taskukohasemaks ja kättesaadavamaks.
- **Abivajaduse hindamise lihtsustamiseks** valmis 2024. aastal STARi keskkonnas elektrooniline hindamisvahend, mis võimaldab kohalike omavalitsuste sotsiaaltöötajatel koguda ja analüüsida abivajaja teavet ühtses vormis, vähendades seeläbi hindamise piirkondlikke erinevusi, lihtsustades kohalike omavalitsuste tööd ning tagades abivajajatele elukohast sõltumatu ühtlase ja võrdse kohtlemise.
- **Sotsiaal- ja tervisevaldkonna integreerimiseks** valmisid sotsiaal- ja tervisevaldkonna integreeritud korraldus- ja rahastusmudeli esmane analüüs ja ettepanekud, mis kooskõlastati laiapõhjalise vajalikest partneritest koosneva töörühmaga. Maakondades korraldati integratsioonivõimaluste arutelusid ja kolmes maakonnas moodustati integratsiooni initsiatiivgrupid.

- **Sotsiaalvaldkonna kriisivõimekuse parandamiseks** korraldati kriisitiimi töö harjutamiseks ning Sotsiaalministeeriumi ja valitsemisala kriisireguleerimise juhendi testimiseks kaks lauaõppust. Algasid ettevalmistused riigi kaitsetegevuse kava Sotsiaalministeeriumi alamkava koostamiseks. Sotsiaalministeerium ja Sotsiaalkindlustusamet leppisid kokku osapoolte tegevustes ja rollides kriisides vaimse tervise ja psühholoogilise toe korraldamisel.

5.4. Aruandeaasta programmi ja programmi tegevuse eelarve täitmine

Tabel 10. Sotsiaalhoolekande programmi ja programmi tegevuste 2024. aasta eelarve täitmine (tuhat eurot)

Sotsiaalhoolekande programm	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine	Täitmise osakaal
Kulud kokku	154 170	158 383	140 364	88,6%
Tegevus 1.1. Pikaajalise hoolduse poliitika kujundamine, KOV-de võimestamine				
Kulud	14 135	9309	6 481	69,6%
Tegevus 1.2. Hoolekande kättesaadavuse tagamine, toimetuleku toetamine				
Kulud	140 034	149 074	133 883	89,8%

Sotsiaalhoolekande programmi 2024. aasta lõplik eelarve oli 158,4 miljonit eurot, mis esialgselt eelarvest oli 4,2 miljoni euro võrra suurem:

- 8,9 miljoni euro ulatuses toodi 2023. aastast üle kasutamata piirmääraga vahendeid (sh reservieraldiste jääke 0,04 miljonit eurot):
- 4,2 miljoni euro ulatuses eraldati vahendeid Vabariigi Valitsuse sihtotstarbelisest reservist, sellest 3,7 miljonit eurot Ukraina sõja tõttu ajutise rahvusvahelise kaitse saanud sõjapõgenikele sotsiaalteenuste osutamiseks ning 0,5 miljonit eurot laiapindse riigikaitse (sh elanikkonnakaitse) arendamiseks;
- 7,9 miljoni euro ulatuses vähendati eelarvet seoses välisvahenditega;
- 0,1 miljoni euro ulatuses suurendati eelarvet majandustegevuse ning muude tulude arvel;
- 1,1 miljoni euro ulatuses vähendati eelarvet lisaeelarve, seaduse muudatuste ja ministri liigendusega.

2024. aastal kulutati kokku 140,4 miljonit eurot (88,6% lõplikust eelarvest). Kokku jäi kasutamata 18,0 miljonit eurot, millest 8,9 miljonit eurot kantakse üle järgmisesse aastasse, sealhulgas 2,3 miljonit eurot Vabariigi Valitsuse reservieraldise jääk Ukraina sõjapõgenike sotsiaalteenusteks (sh toiduabi 2,2 miljonit eurot). Reservi jääk kantakse üle, kuna 2025. aasta baaseelarves selleks otstarbeks vahendeid planeeritud ei ole. Kasutamise prognoos sõltub abivajajate arvust, mis senise kogemuse põhjal on pigem järjest vähenenud.

Kasutamata vahenditest 2,4 miljonit eurot on seotud seadusest tulenevate määradega, kajastatud arvestuslike kuludena ning seda jääki üle ei viida. Välisvahendeid kasutati planeeritust vähem 6,9 miljoni euro ulatuses.

Programmi tegevusest “Pikaajalise hoolduse poliitika kujundamine, KOV-de võimestamine” jäi kasutamata 2,8 miljonit eurot:

- 1,1 miljoni euro ulatuses jäi kasutamata ja kantakse järgmisesse eelarveaastasse üle piirmääraga vahendeid, sealhulgas 0,1 miljonit eurot Vabariigi Valitsuse reservieraldis Ukraina sõjapõgenike sotsiaal- ja tervishoiuteenuste koordineerimiseks. 1,0 miljoni euro ulatuses viiakse üle hoolekandepoliitika kujundamise ja teenuste kättesaadavuse parendamise vahendeid (SoM, TEHIK). Strateegilise partnerluse (hoolekande teemad) ning teadus- ja arendustegevuse projektide jäägid, mille kohustused lõppevad ja kulud tekivad 2025. aastal. SoM ja TEHIK kokkuhoitud tegevuskulude jääk - SOM annab 2025.a oma tegevuskuludest kokku

1,5 miljonit eurot TEHIK IKT võla vähendamiseks. TEHIK katab jäägiga oma 2025.a puudujääki;

- 1,7 miljoni euro ulatuses jäi kasutamata välisvahendeid.

Programmi tegevusest “Hoolekande kättesaadavuse tagamine, toimetuleku toetamine” jäi kasutamata 15,2 miljonit eurot, sealhulgas:

- Teenuste osas (olulisemad) jäi kasutamata ja kantakse üle järgmisesse eelarveaastasse 7,8 miljonit euro, sealhulgas olulisemana saab välja tuua:
  - 4,9 miljoni eurot ulatuses erihoolekandeteenuse vahendeid, sealhulgas teenuse otsekulu 4,66 miljonit eurot. Kasutamist mõjutavad teenuse saajate arv, teenuse kättesaadavus kindlal ajal ja kindlas kohas, madal teenuse hind, teenuse saaja valmisolek katta omaosalus. 2025. aasta on töös tegevused kättesaadavuse ja jätkusuutlikkuse parandamiseks, sh teenuste järjekordade analüüs, toetavate teenuste ümberkujundamine ja rahastusmudeli ülevaatamine;
  - 2,2 miljoni euro ulatuses enim puudust kannatavatele inimestele toiduabi ostmise ja jagamise vahendeid (SoM). Tegemist sihtotstarbelise reservieraldise jäägiga UA sõjapõgenikele toiduabi osutamiseks, kasutus sõltub UA sõjapõgenike osakaalust kõigist toiduabi saajatest;
  - 0,5 miljoni euro ulatuses sotsiaalse rehabilitatsiooni teenuse vahendeid, sealhulgas 0,03 miljonit eurot Vabariigi Valitsuse reservieraldis Ukraina sõjapõgenikele sotsiaalteenuste osutamiseks. Tervisekassa kõrgem tunnihind võib vähendada spetsialistide valmisolekut SRT teenuseid osutada. Käimas on rehabilitatsioonisüsteemi reform, et terviseseisundist tuleneva abivajadusega inimesed saaksid teenused kätte kiiremini ja lihtsamini;
- 5,2 miljoni euro ulatuses jäi kasutamata välisvahendeid;
- 2,1 miljoni euro ulatuses kokku jäi kasutamata arvestuslikke kulusid. Planeeritust enam vajas ressursi rahvusvahelise kaitse teenus (1,9 miljoni euro ulatuses), abivahenditeenus (1,5 miljoni eurot ulatuses) ning amortisatsioonikulu (0,3 miljonit euro ulatuses), planeeritust vähem kulus puuetega inimeste toetustele (jääk 5,7 miljonit eurot).

6. Soolise võrdsuse ja võrdse kohtlemise programm

Programmi nimi	Soolise võrdsuse ja võrdse kohtlemise programm
Programmi eesmärk	Eestis on naistel ja meestel kõigis ühiskonnaelu valdkondades võrdsed õigused, kohustused, võimalused ja vastutus ning vähemusrühmadele on tagatud võrdsed võimalused eneseteostuseks ja ühiskonnaelus osalemiseks.
Strateegia „Eesti 2035“ siht (alasihi täpsusega)	Hooliv ühiskond on tähelepanelik ja abivalmis. Siin on igaühel võimalus eneseteostuseks terve elukaare ulatuses ning tagatud on selleks vajalik tugivõrk. Töö-, pere- ja eraelu ühitamine on toetatud, ühiskondlikesse ja kultuurilistesse tegevustesse panustab igaüks sõltumata east ning inimeste heaolu on paranenud.
Programmi periood	2024–2027
Peavastutaja (ministeerium)	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
Kaasvastutaja ministeerium ja selle valitsemisala asutused	Sotsiaalministeerium (SoM), Soolise Võrdõiguslikkuse ja Võrdse Kohtlemise Voliniku kantselei (SVVK), Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskus (TEHIK)

6.1. Programmi ja programmi meetme mõõdikud

Programmi tegevuste tasandi mõõdikud on kajastatud tulemusaruande lisas nr 1.

Tabel 11. Soolise võrdsuse ja võrdse kohtlemise programmi ja programmi meetme mõõdikud

Programmi mõõdikud	Tegelik			Sihttase	
	2022	2023	2024	2024	2025
Nende inimeste osakaal, kes enda arvates kuuluvad mõnda gruppi, mida Eestis diskrimineeritakse <i>Allikas: Euroopa sotsiaaluuring</i>	–*	–*	–*	< 7,3%	< 7,3%
Sooline palgalõhe <i>Allikas: Statistikaamet</i>	17,5%	13,1%	13,2%	12,8%	12,1%
Meede 1.1. Soolise võrdõiguslikkuse edendamine					
Soolise võrdõiguslikkuse indeksi alavaldkond "raha" <i>Allikas: Euroopa Liidu soolise võrdõiguslikkuse indeks (EIGE)</i>	73,6	73,3	74,0	74,7	75,2
Soolise võrdõiguslikkuse indeksi alavaldkond "töö" <i>Allikas: Euroopa Liidu soolise võrdõiguslikkuse indeks (EIGE)</i>	72,7	77,5	78,5	73,1	73,4
Soolise võrdõiguslikkuse indeksi alavaldkond "võim" <i>Allikas: Euroopa Liidu soolise võrdõiguslikkuse indeks (EIGE)</i>	34,0	33,0	32,8	42,7	44,7
Meede 1.2. Vähemusgruppide võrdse kohtlemise tagamine ja nende võrdsete võimaluste edendamine, muu hulgas ligipääsetavuse suurendamise kaudu					
„Austame erinevusi“ märgise saanud organisatsioonide arv** <i>Allikas: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium</i>	49	–	60	suureneb	säilib
Elanike osakaal, kes hääletaks valimistel kandidaadi poolt olenemata sellest, kas ta on gei, lesbi, biseksuaalne või transsooline inimene <i>Allikas: Soolise võrdõiguslikkuse monitooring***</i>	–	–	–	> 56%	> 56%

* Euroopa sotsiaaluuringu sisendit koguti 2022/2023, aga Eesti andmed ei ole veel saadaval.

** Märgist „Austame erinevusi“ antakse välja iga kahe aasta tagant.

*** Soolise võrdõiguslikkuse monitooringut ei tehta igal aastal (uuringud on toimunud aastatel 2003, 2005, 2009, 2013, 2016, 2021).

6.2. Programmi olukorra analüüs

Palgalõhe on viimase kümne aasta jooksul märgatavalt vähenenud. Kuigi 2022. aastal suurenes naiste ja meeste palgaerinevus 17,5 protsendini, vähenes see 2023. aastal 13,1 protsendini, ületades oodatava sihttaseme. 2024 aasta sooline palgalõhe oli 13,2 protsenti, mis tähendab 0,1 protsendipunktilist tõusu võrreldes eelneva aastaga. 2024. aasta sooline palgalõhe on oodatavast sihttasemest 0,4 protsendipunkti kõrgem - ootuspärast langust võrreldes eelneva aastaga ei toimunud. Palgalõhe suurust saab mõjutada muu hulgas majanduslik olukord, mis sageli tabab naisi ebaproportsionaalselt, selgitades palgalõhe vähenemise pidurdust. Viimase soolise võrdõiguslikkuse monitooringu kohaselt on enamik Eesti inimestest (83 protsenti) palgalõhest teadlikud, kuid 2016. aastaga võrreldes on vähenenud nende inimeste osakaal, kes peavad soolist palgalõhet pigem suureks või väga suureks probleemiks (64 protsenti → 54 protsenti). Käärid meeste ja naiste hinnangute vahel on märkimisväärsed: probleemi näeb 71 protsenti naistest ja vaid 35 protsenti meestest. Monitooring toob muu hulgas muret tekitava trendina välja selle, et noorte meeste ja naiste hinnangud ja hoiakud lahknevad soolise võrdsuse puhul oluliselt. Kui 15–29-aastaste naiste hoiakud on muutunud aja jooksul oluliselt võrdõiguslikumaks, siis 15–29-aastaste meeste hoiakud on mitmetes küsimustes patriarhaalsemad või vägivalda normaliseerivamad kui kogu elanikkonnal või meestel keskmiselt.

Soolise palgalõhe suurust mõjutavad nii soolised stereotüübid, ebavõrdne hoolduskoormuse jagamine kui ka sooline segregatsioon – naised ja mehed on koondunud õppima ja töötama erinevatesse valdkondadesse. 2023/2024. õppeaastal oli kutse- ja kõrghariduses hariduse erialadel õppijatest mehi kõigest 11 protsenti, terve ja heaolu erialadel 15 protsenti ning humanitaaria ja kunsti erialadel 31 protsenti. Samal ajal on kõige kiirema kasvupotentsiaali ja suurima tööjõuvajadusega IKT-valdkonnas meeste osakaal õppurite seas üle 70 protsendi. Viimase mõne aasta jooksul pole nende erialade õppurite soolises jaotuses märgatavaid muutusi toimunud. 2024. aasta Eurobaromeetri tulemused näitavad muu hulgas, et võrreldes eelmise uuringulainega 2017. aastal on kasvanud nende vastanute osakaal, kelle arvates on meeste olulisim roll raha teenida, teisalt on vähenenud nende osakaal, kelle arvates on naiste olulisim roll kodu ja pere eest hoolitsemine.

OECD 2022. ja 2024. aasta raportid toovad välja, et Eesti jääb ühiskonnas valitsevate püsivate sooliste erinevuste tõttu igal aastal ilma märkimisväärsest majanduskasvust, muu hulgas peitub kõige suurem majanduse kasvupotentsiaal naiste ja meeste erialaste erinevuste vähendamises tööturul ning tasustamata kodu- ja hooletööde tegemise võrdsemas jaotuses. Samuti aitab palgalõhe vähenemisele kaasa palkade läbipaistvuse suurendamine ja palga määramise ühtsete aluste loomine organisatsioonides.

Eesti ühiskond on muutunud vähemuste suhtes avatumaks ja sallivamaks, vaatamata sellele jääb Eesti võrdluses teiste Euroopa Liidu riikidega nende hulka, kus sallivus on pigem vähene. Eeskätt on suhtumine negatiivne teistsuguse etnilise päritolu, nahavärvi ja/või võõra religioosse või kultuuritaustaga inimeste suhtes, samuti seksuaalvähemuste suhtes. Tõrjutust kogevad ka erinevas vanuses inimesed, kui neid peetakse liiga vanaks või liiga nooreks.

Õiguskaitse puudulikkus jätab osad sihtgrupid tõhusa kaitseta

Üks teravamaid probleeme on õiguskaitse puudulikkus. Puudujääke on õiguslikus regulatsioonis, näiteks jätab võrdse kohtlemise seaduse piiratud kohaldamisala puudega inimesed ja mitu muud vähemusrühma tööelust väljapoole jäävates valdkondades (sh kaupade ja teenuste kättesaadavus) tõhusa kaitseta. Teisest küljest on tõhusaks õiguskaitseks vajalik ka seaduste täitmise jälgimine ning tasuta esmase õigusabi ja hinnangu andmine soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise voliniku poolt. Seetõttu on oluline voliniku institutsiooni tugevdada ning tagada tõhusaks toimimiseks vajalik mandaat ja ressursid.

Poliitikakujundamiseks ja mõjude hindamise aluseks on usaldusväärsed ja ülevaatlilikud andmed ja analüüsid. Vähemusi puudutavad andmed, mis peaksid olema aluseks sihtrühmade olukorda ja vajadusi arvestavale poliitikakujundamisele ning selle mõjude hindamisele, on praegu ebaühtlaselt kogutud ning info hulk varieerub nii vähemusrühmade kui valdkondade vaates.

Endiselt ei ole kogu füüsiline keskkond ega info, samuti paljud teenused kõigile ühiskonnaliikmetele võrdselt ligipääsetavad. Samuti ei peeta avaliku ruumi ja teenuste disainimisel alati läbivalt silmas erinevate sihtrühmade vajadusi.

Järgmise nelja aasta jooksul on vajalik:

- kaasajastada soolise võrdsuse ja võrdsete võimaluste õigusraamistik ja seda tõhusamalt rakendada, sealhulgas tuleb Eesti õigusesse üle võtta palkade läbipaistvuse direktiiv ja võrdsusasutuste direktiivid;
- suurendada ja toetada tööandjate teadlikkust soolise võrdsuse ja võrdsete võimaluste edendamisest saadavast kasust ja selle vajalikkusest, sealhulgas mitmekesisuse märgise ja leppe jätkamine ning digitööriista

Palgapeegel arendamine, et tõhustada võrdse ja võrdväärse töö eest võrdse palga maksmist ja palkade läbipaistvust;

- vähendada soolist segregatsiooni hariduses ja tööturul, eriti valdkondades, kus sooline segregatsioon on kõige suurem, ning parandada haridustöötajate, tööandjate jt võtmesihtrühmade oskusi ja koostööd soolise segregatsiooni ja ebavõrdsuse vähendamiseks;
- soodustada kesksete võrdse kohtlemise ja soolõime põhimõtete ja kogemuste senisest tõhusamat kasutuselevõttu kõikides poliitikavaldkondades;
- võimestada professionaalse valdkondliku huvikaitse arengut, toetades soolist võrdsust, vähemusrühmade võrdseid võimalusi edendavaid ja võrdse kohtlemise tagamist toetavaid huvikaitseorganisatsioone strateegilise partnerluse kaudu.

6.3. Programmi tegevuste täitmise analüüs

Eesti 2035

Panus strateegia „Eesti 2035“ tegevuskavas olevatesse vajalikesse muutustesse on detailsemalt välja toodud tulemusaruande lisas nr 2.

SOOLISE VÕRDÕIGUSLIKKUSE JA
VÕRDSE KOHTLEMISE VOLINIK

Voliniku 2024. aasta tegemistest on detailsem ülevaade [voliniku aastaülevaates](#).

Tegevused panustavad strateegia „Eesti 2035“ tegevuskava oskuste ja tööturu teemaplokis nimetatud vajalikku muutusesse „Suurendame ühiskondlikku sidusust ja võrdseid võimalusi hariduses ning tööturul“. Samuti on tegevused seotud Euroopa Liidu Nõukogu riigipõhise soovitusena „Võtta meetmeid soolise palgalõhe vähendamiseks, sealhulgas palkade läbipaistvuse suurendamise kaudu“ täitmisega.

- Valmis [Palgapeegel](#). **Palgapeegel on registriandmetel põhinev digilahendus organisatsioonide palgalõhede seiramiseks.** Palgapeegli eesmärk on aidata tööandjatel analüüsida palgalõhet oma ettevõttes ja seeläbi suurendada tööandjate teadlikkust ning toetada õiglase palgasüsteemide arendamist ja kasutamist. Tööandjad saavad palgapeeglit kasutada Tööinspektsiooni iseteeninduses. Palgapeegli andmed põhinevad juba riigile edastatud andmetel ning palgalõhe analüüsimiseks oma ettevõttes tööandja ise midagi lisaks sisestama ega esitama ei pea.
- **Euroopa Liidus võeti vastu võrdsusasutuste direktiivid.** Direktiividega kehtestatakse võrdsusasutustele EL-is ühtsed miinimumnõuded, muu hulgas kohustus tagada võrdsusasutuste sõltumatus ja piisavad ressursid ülesannete elluviimiseks. Eestis on võrdsusasutuseks soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik. Eesti toetas direktiivide vastuvõtmist, et tagada võrdse kohtlemise põhimõtte parem rakendumine, abistada diskrimineerimise ohvreid tulemuslikult õiguskaitsele juurdepääsemisel ja ennetada diskrimineerimist.
- Käima on lükatud ministri käskkirjaga kinnitatavate toetuse andmise tingimuste „Soolise segregatsiooni vähendamine hariduses ja tööturul“ tegevused. Käskkiri loob visiooni soolise segregatsiooni vähendamiseks ja selleks tarvilikeks tegevusteks perioodil 2023–2029. **Valminud on uuring „Meeste väikse osakaalu põhjused EHW valdkonna õppurite ja töötajate hulgas“** ning alustatud on töötukassa karjäärispetsialistidele koolitusmooduli väljatöötamist soolise segregatsiooni vähendamiseks.
- Koostöös Rahandusministeeriumiga valmis **eelnõu börsiettevõtete soolise tasakaalu Euroopa Liidu direktiivi ülevõtmiseks**, mille eesmärk on saavutada naiste ja meeste tasakaalustatum esindatus börsil noteeritud äriühingute juhtkonna liikmete seas.
- **Valmistati ette ja esitati valitsusele eelnõu naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kon-**

ventsiooni fakultatiivprotokolliga ühinemiseks. Fakultatiivprotokolliga ühinedes võtab Eesti kohustuse tagada üksikisikutele ja nende ühendustele võimalus esitada ÜRO naiste diskrimineerimise likvideerimise komiteele kaebusi konventsiooni rikkumiste kohta. Protokolliga ühinemine toetab Eesti kandidatuuri ÜRO inimõiguste nõukogu liikmeks aastateks 2026–2028. Riigikogu toetas fakultatiivprotokolliga ühinemist 2025. aasta aprillis.

- **Strateegilise partnerluse raames jätkus koostöö pikaajalise rahastusega vabaühendustega**, kes tegelevad soolise võrdsuse või vähemusgruppide võrdsete võimaluste edendamise ja valdkondliku huvikaitsega ning aitavad oma tegevustega saavutada riigi strateegilisi eesmärgi.
- **Jätkati 2021. aastal ligipääsetavuse rakkerühma poolt riigile antud soovitude elluviimisega** <https://mkm.ee/ligipaasetavus>. 2021. aastal anti riigile 250 soovitud ligipääsetavuse edendamiseks. 2024. aasta esimeseks pooleks on soovitude elluviimisega seotud asutuste hinnangul 41 tehtud, 76 pidevas tegevuses, 67 töös, 35 ootel, 22 loobunud ja 9 teadmata seisus.
- Jätkus tööandjate tunnustamine **mitmekesisuse tööandja märgisega** – 2024. aasta lõpus on see kvaliteedimärgis 69 ettevõttel, avaliku sektori organisatsioonil ja vabaühendusel. Märgist taotlenud ja sellega tunnustatud organisatsioonid on võtnud eesmärgiks sihipäraselt ja läbimõeldult oma organisatsioonis mitmekesisuse edendamisega tegeleda. Samuti on jätkunud liitumine vabatahtliku **mitmekesisuse kokkuleppega** – 2024. aasta lõpus on sellega liitunud kokku 226 era- või avaliku sektori organisatsiooni või vabaühendust.
- Loodi **võrdsusloime korraldusmudeli visioon** ning nõustati ja koolitati (sh võrdsuspoliitika valdkonna e-kursuste abil) võrdsusloime teemal erinevate valdkondade poliitikakujundajaid.
- Välja on töötatud **võrdsusandmete moodul**, mis lisatakse 2025. aasta Eesti sotsiaaluuringusse (EU-SILC). Mooduli lisamine võimaldab analüüsida vastajate elutingimusi, sissetulekuid ja sotsiaalset tõrjutust, lähtudes uutest demograafilistest tunnustest. Need kirjeldavad inimese usulisi tõekspidamisi ja erinevaid LGBTIQ tunnuseid.
- Selleks et pöörata tähelepanu soolistele stereotüüpidele juhtimises ja otsustamises, korraldas Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium koostöös Junior Achievement'iga esimest korda Eestis **töövarjupäeva #tüdrukudvõtavadüle**. Tüdrukuid ja tippjuhtidest naisi ühendav töövarjupäev toimus ÜRO rahvusvahelisel tüdrukute päeval, 11. oktoobril 2024. Ürituse eesmärk on innustada tüdrukuid võtma juhi positsiooni, pöörata tähelepanu sooga seotud klaaslagedele Eesti tippjuhtimises ja murda soolisi stereotüüpe.
- Ühtekuuluvuspoliitika fondide võrdõiguslikkuse kompetentsikeskuse 2024. aastal loodud **võrdsete võimaluste edendamise digitööriist** aitab toetuse taotlejatel ja saajatel välja selgitada, kuidas tegevusi ellu viia nii, et need edendaksid lisaks projekti põhieesmärgile ka soolist võrdsust, võrdseid võimalusi või ligipääsetavust. Digitööriist on [kompetentsikeskuse kodulehel](#) kõigile vabalt kättesaadav ning aitab suurendada üldist teadlikkust. See aitab toetuse taotlejatel ja saajatel välja selgitada, kuidas tegevusi ellu viia nii, et need edendaksid lisaks projekti põhieesmärgile ka soolist võrdsust, võrdseid võimalusi või ligipääsetavust.
- 2024. aastal esitati soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinikule 230 pöördumist, mis on 16,2% rohkem kui eelmisel aastal. Peamised pöördumiste alused olid seotud soo (47), puude (21) ja rahvuse (20) tunnustega. Volinik andis 8 [arvamust](#).
- **Voliniku olulisemad tegevused 2024. aastal:** valmis [rassilise diskrimineerimise eriraport](#) ja sügisel toimus samateemaline konverents. Samuti korraldati **mitmekesisuse nädal koos ülikoolidega** ja alustati [Equitech'i projektiga](#). Ligipääsetavuse kaardistamiseks telliti sõltumatu audit 2023. aasta lõpul valminud [uuele veebilehele](#). Hindamise tulemusena koostati detailne raport, mis kirjeldas leitud ligipääsetavuse probleeme ja nende mõju erinevatele kasutajagruppidele ning sisaldab soovitusi arendajatele, disaineritele ja sisuloojatele. nende mõju erinevatele kasutajagruppidele ning sisaldab soovitusi arendajatele, disaineritele ja sisuloojatele.

6.4. Aruandeaasta programmi ja programmi tegevuse eelarve täitmine

Tabel 12. Soolise võrdsuse ja võrdse kohtlemise programmi ja programmi tegevuste 2024. aasta eelarve täitmine (tuhat eurot)

Soolise võrdsuse ja võrdse kohtlemise programm	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine	Täitmise osakaal
Kulud kokku	2 924	3 903	2 531	64,8%
Tegevus 1.1. Võrdse kohtlemise valdkonna arendamine				
Kulud	726	979	741	75,6%
Tegevus 1.2. Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik				
Kulud	646	1 331	784	58,9%
Tegevus 2.1. Soolise võrdõiguslikkuse valdkonna arendamine				
Kulud	1 552	1 593	1 006	63,2%

Programmi tegevused “Võrdse kohtlemise valdkonna arendamine” ja “Soolise võrdõiguslikkuse valdkonna arendamine” kuuluvad MKMi valitsemisalas, tegevus “Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik” kuulub SoMi valitsemisalas.

Programmi tegevuse “Võrdse kohtlemise valdkonna arendamine” lõplik eelarve MKMi valitsemisalas oli 2024. aastal 1,0 miljonit eurot, mis on 0,25 miljonit suurem algselt planeeritust.

- 0,1 miljoni euro võrra suurenes tegevuse eelarve seaduse muudatuste tõttu.
- 0,05 miljonit eurot toodi üle 2023. aasta eelarve jääke.
- 0,1 miljonit eurot suurenes struktuurivahendite tehnilise abi eelarve.

Programmi tegevuse eelarvet täideti 0,7 miljoni euro ulatuses ja kasutamata jäi 0,2 miljonit, mis kantakse järgmisesse aastasse üle. Jääk tekkis seoses otsusega lükata edasi mitmekesise töödandja märgise hange. Võrdsusandmete kättesaadavuse parandamise tegevused jõuti ette valmistada, aga kulud tekivad projekti valmimisel ehk aastal 2025. Veel jäid pooleli järgmised tegevused, millega jätkamiseks kasutatakse ülekantavaid vahendeid: LGBT+ tegevuskava raames tehtav uuring, väärtuspõhiste hangete juhendmaterjalide hankimine ja võrdsusandmete kättesaadavuse parandamine, mille raames on sõlmitud koostööleping Statistikaametiga. Analüüsides 2025. aastaks võrdsuspoliitika valdkonnale kinnitatud eelarvet, leiti, et pooleliolevate tööde kulud suudetakse katta jooksva aasta majandamiskulude eelarvest ning 2024. aasta jääk kantakse uude aastasse üle tööjõukuludeks. Siinkohal arvestatakse asjaoluga, et rakendunud eelarvekärbete valguses on Tööinspektsioon sattunud väga halba olukorda ning MKM-il võib osutuda vajalikuks suunata võrdse kohtlemise valdkonna arendamise vahendeid hoopis tööturuprogrammi. See osutub võimalikuks vaid siis, kui jooksva aastal saab võrdse kohtlemise valdkond kasutada oma 2024. aasta jääke.

Programmi tegevuse “Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik” 2024. aasta lõplik eelarve SoMi valitsemisalas oli 1,3 miljonit eurot, mis esialgselt eelarvest oli 0,7 miljonit eurot suurem.

- 0,2 miljonit eurot toodi üle 2023. aasta eelarve jääke (sh Vabariigi Valitsuse reservieraldiste jääke 0,04 miljonit eurot). 2024. aasta lisaeelarvega vähendati tööjõukulude eelarvet 0,05 miljonit eurot. Seaduse muudatusega suurendati programmi tegevuse IKT kulude eelarvet 0,03 miljonit eurot.
- Välisvahenditega seotud eelarve suurenes 0,5 miljonit eurot, sest saadi Euroopa Komisjonilt toetus projekti EquiTech (*Kuidas vältida ebaõiglust ja kallutatust automaatsetes otsustusprotsessides*) elluviimiseks.
- Eelarve 2024. aasta täitmine oli 0,8 miljonit eurot, mis moodustab 59% lõplikust eelarvest. Kokku jäi kasutamata 0,5 miljonit eurot (sh välisvahendeid 0,4 miljonit eurot), mis kantakse üle järgmisesse eelarveaastasse.

Programmi tegevuse “Soolise võrdõiguslikkuse valdkonna arendamine” lõplik eelarve MKMi valitsemisalas oli 2024. aastal 1,6 miljonit eurot, jäädes algsest planeerituga samale tasemele. Samas toimusid eelarves järgmised muudatused:

- 0,1 miljonit eurot toodi üle 2023. aasta eelarve jääke;
- 0,1 miljoni euro võrra suurenes tegevuse eelarve seaduse muudatuste tõttu;
- 0,2 miljoni võrra vähenes välisvahendite eelarve peamiselt tegevuses “Soolise segregatsiooni vähendamine hariduses ja tööturul”.

Programmi tegevuse eelarvet täideti 1,0 miljoni euro ulatuses ja kasutamata jäi 0,6 miljonit, mis koosneb 0,3 miljoni euro ulatuses piirmääraga vahenditest ja 0,3 miljonit on välisvahendid. Tegevuses "Soolise segregatsiooni vähendamine hariduses ja tööturul" tekkinud jääk tuleneb peamiselt 2024. aastasse planeeritud avatud taotlusvoorude ja uuringuga seotud tegevuste lükkumisest 2025. aastasse.

Piirmääraga vahendite jääk tekkis tulenevalt MKM-i võrdsuspoliitika osakonna ametniku lahkumisest ja otsusest uut inimest mitte värvata. Seetõttu jäid plaanitud tegevustest ära võrdsusakadeemia ja virtuaalse kompetentsikeskuse *Võrdsuskeskus* arendustegevused ning osad teavitustegevused. Pooleli jäid strateegilise kommunikatsiooni edendamisega ning valdkonna analüütilise toe parandamisega seotud tegevused, samuti koostöölepingu sõlmimine RTK-ga toetamaks strateegilist partnerlust, võrdsusvoliniku institutsiooni toetamine seoses lisanduvate ülesannetega ning kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmi esitatud projekt, mis toetab palkade läbipaistvuse direktiivi ülevõtmist ja millesse tuleb panustada omaosalusega. Nimetatud tegevustega jätkamiseks viiakse jääk 2025. aastasse üle.

Välisvahendite jääk koosneb peamiselt projekti “Palga läbipaistvuse direktiivi rakendamine Eestis” ettemaksust, mis laekus Euroopa Komisjonilt aruandeaastal (CERV projekti kaudu). Projekti tegevused viiakse ellu 2025. ja 2026. aastal.

LISA 1. Programmide tegevustasandi mõõdikud

LASTE JA PEREDE PROGRAMM					
Tegevuse mõõdikud	Tegelik			Sihttase	
	2022	2023	2024	2024	2025
Meede 1.1. Lastega perede majanduslikku toimetulekut ning töö- ja pereelu ühitamist toetav sotsiaalkaitseüsteem					
Tegevus 1.1.1. Hüvitised ja toetused lastele ja peredele					
Peretoetuste väljamakstud summa ühe lapse kohta aastas (eurot) <i>Allikas: Statistikaamet</i>	1239	1932	1771	tõuseb	tõuseb
Meede 1.2. Laste ja perede heaolu ning vägivaldaohvrite õiguste tagamine toimiva lastekaitse- ja ohvriabisüsteemi kaudu					
Tegevus 1.2.1. Abivajavaid lapsi ja peresid toetavad teenused					
Laste osakaal (4.–11. klass), kes on kogenud kehalist karistamist <i>Allikas: Lapse õiguste ja vanemluse uuring (2018, Praxis, Sotsiaalministeeriumi tellimus)</i>	16,5 (2018)	–	–	langeb	langeb
Perest eraldatud laste osakaal 0–17- aastastest lastest <i>Allikad: Sotsiaalministeerium ja Statistikaamet</i>	0,12%	0,13%	–	langeb	langeb
Tegevus 1.2.2. Lapsi ja peresid toetavate meetmete arendamine ja pakkumine					
KOV-ide rahulolu Sotsiaalkindlustusameti tegevusega KOV-ide nõustamisel ja toetamisel <i>Allikas: Sotsiaalkindlustusamet</i>	N/A	46,4%	–	48%	50%
Tegevus 1.2.3. Laste ja perede ning ohvriabi valdkonna arendamine					
Laste- ja perepoliitika ning ohvriabipoliitika on kujundatud ja elluviimine korraldatud <i>Allikas: Sotsiaalministeerium</i>	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah
Meede 1.3 Ohvriabiteenuste ja hüvitiste tagamine					
Tegevus 1.3.1. Teenused ohvritele ja vägivaldasejatele					
Elanikkonna teadlikkus ohvriabi kriisitelefoni 116 006 <i>Allikas: Sotsiaalkindlustusamet</i>	–	–	59%	tõuseb	tõuseb

Tööturuprogramm					
Tegevuse mõõdikud	Tegelik			Sihttase	
	2022	2023	2024	2024	2025
Meede 1. Kõrge tööhõivetaseme saavutamine ja hoidmine					
Tegevus 1.1. Tööturu valdkonna arendamine					
Tööturupoliitika toetab tööhõive kõrget taset ja pikaajalist tööelus osalemist <i>Allikas: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium</i>	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah
Tegevus 1.1.2. Aktiivsed ja passiivsed tööturumeetmed					
Uute osalise ja puuduva töövõimega inimeste osakaal tööealises rahvastikus, % <i>Allikas: Eesti Töötukassa, Statistikaamet, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi arvutused</i>	0,9%	0,9%	0,9%	≤ 1,11%	≤ 1,11%
Ida-Virumaa registreeritud töötuse määra erinevus kordades Eesti keskmisest töötuse määrast <i>Allikas: Eesti Töötukassa, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi arvutused</i>	1,63	1,65	1,68	≤ 1,6	≤ 1,6
Tegevus 1.1.3. Tööelu kvaliteedi arendamine					
Üle kolme töövõimetuspäevaga tööõnnetuste arv 100 000 hõivatu kohta <i>Allikas: Statistikaamet</i>	462,4	392,3	–*	< 500	< 500
Tegevus 1.1.4. Erivajadustega inimeste toimetulek ja tööalane tegevus					
IKT osutamine Astangu KRK-le <i>Allikas: TEHIK</i>	Teenus on osutatud	Teenus on osutatud	Teenus on osutatud	Teenus on osutatud	Teenus on osutatud

* 2024. a andmed ei ole veel avaldatud

VANEMAEALISTE PROGRAMM					
Tegevuse mõõdikud	Tegelik			Sihttase	
	2022	2023	2024	2024	2025
Meede 1.1. Vanemaealised on ühiskonnas sotsiaalselt kaasatud, võrdselt koheldud ning majanduslikult hästi toime tulevad					
Tegevus 1.1.1. Vanemaealiste heaolu ja ühiskonnaelus osalemise toetamine					
Aktiivsena vananemise indeksi alavaldkond „ühiskondlik aktiivsus“ <i>Allikas: Euroopa Komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskus</i>	14,3 (2018)	–	–	15,1	15,3
Aktiivsena vananemise indeksi alavaldkond „sotsiaalne aktiivsus ja soodustav keskkond“ <i>Allikas: Euroopa Komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskus</i>	53,2 (2018)	–	–	58,2	59,1
Tegevus 1.1.2. Pensionisüsteemi kujundamine ja hüvitiste maksmine					
Vanaduspensioni teoreetiline netoasendusmäär; mediaanpensioni suhe mediaanpalka <i>Allikas: Statistikaamet, Rahandusministeerium, Sotsiaalministeeriumi arvutused</i>	Netoasendusmäär	43%	47%	49%	≥ 44%
	Mediaan	53%	56%	58%	≥ 60%
Rahvapensioni määra suhe arvestuslikku elatusmiinimumi <i>Allikas: Statistikaamet, Sotsiaalkindlustusamet, Sotsiaalministeeriumi arvutused</i>	0,91	0,99	1,08	> 1,0	> 1,0

SOTSIAALHOOLEKANDE PROGRAMM					
Tegevuse m õ õdikud	Tegelik			Sihttase	
	2022	2023	2024	2024	2025
Meede 1.1. Iseseisvat toimetulekut toetavate kvaliteetsete hoolekandeteenuste, toetuste ja abi tagamine					
Tegevus 1.1.1. Pikaajalise hoolduse poliitika kujundamine, KOV võimestamine					
Suure hoolduskoormusega (20 ja enam tundi n ä dalas) 16-aastaste ja vanemate inimeste osakaal, % <i>Allikas: Statistikaamet, Eesti tõõjõu-uuring</i>	2,5%	2,4%	2,0%	2,2%	2,1%
Tegevus 1.1.2. Hoolekande kättesaadavuse tagamine, toimetuleku toetamine					
Iseseisvat toimetulekut toetavaid teenuseid ja õ pp ä evaringseid institutsionaalseid erihooldusteenuseid t ä idetud teenusekohtade suhtarv <i>Allikas: Sotsiaalministeeriumi hoolekandestatistika, Sotsiaalkindlustusamet</i>	2,4	2,3	–	3,1	3,1
Makseraskustes leibkondade osat ä htsus, % <i>Allikas: Statistikaamet, Eesti sotsiaaluuring</i>	5,7%	4,8%	6,6%	5,6%	5,5%

SOOLISE V Õ R Ð SUSE JA V Õ R Ð SE KOHTLEMISE PROGRAMM					
Tegevuse m õ õdikud	Tegelik			Sihttase	
	2022	2023	2024	2024	2025
Meede 1.1. Soolise võrdõiguslikkuse edendamine					
Tegevus 1.1.1. Soolise võrdõiguslikkuse valdkonna arendamine					
Soolise v õ rd õ iguslikkuse poliitika on kujundatud ja elluviimine korraldatud <i>Allikas: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium</i>	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah
Nende naiste ja meeste osakaal, kelle arvates naine peaks olema peamine koduste t õ õde eest vastutaja, % <i>Allikas: Soolise võrdõiguslikkuse monitooring</i>	–*	–*	–*	< 17%	< 17%
Nende 15–19-aastaste naiste ja meeste osakaal, kelle arvates mehed saavad hooldamisega seotud t õ õkohtadel sama h ä sti hakkama kui naised, % <i>Allikas: Soolise võrdõiguslikkuse monitooring</i>	–*	–*	–*	> 77%	> 77%
Tegevus 1.1.2. Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik					
Elanike osakaal, kes p õ õrduksid ebav õ rdse kohtlemise kogemise korral v õ rd õ igusvoliniku poole, % <i>Allikas: Soolise võrdõiguslikkuse monitooring</i>	–*	–*	–*	> 32%	> 32%
Meede 1.2. Vähemusgruppide võrdse kohtlemise tagamine ja nende võrdsete võimaluste edendamine, muu hulgas ligipäasetavuse suurendamise kaudu					
Tegevus 1.2.1. Võrdse kohtlemise valdkonna arendamine					
V õ rdse kohtlemise valdkond on arendatud <i>Allikas: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium</i>	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah

* Soolise võrdõiguslikkuse monitooringut ei tehta igal aastal (uuringud on toimunud aastatel 2003, 2005, 2009, 2013, 2016, 2021).

LISA 2. Panus riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“ tegevuskava elluviimisesse

Strateegia „Eesti 2035“ vajalikud muutused	Sotsiaalministeeriumi ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi 2024. aasta olulisemad tulemused
Viime inimeste teadmised, oskused ja hoiakud kooskõlla tööturu vajaduste ning majanduse struktuurimuutustega	<ul style="list-style-type: none"> • Uue tööturumeetmete seaduse jõustumine • tööhõiveprogrammi 2024–2029 jõustumine • 5 uue taotlusvooru avamine tööturul ebasoodsamas olukorras olevate sihtrühmade toetamiseks
Valmistume tulevikutööks	<ul style="list-style-type: none"> • eelnõu koostamine paindlike tööaja kokkulepete võimaldamiseks
Suurendame ühiskondlikku sidusust ja võrdseid võimalusi hariduses ning tööturul	<ul style="list-style-type: none"> • palgapeegli loomine palgalõhede seiramiseks • võrdsusasutuste EL direktiivi toetamine • vanemahüvitise saamisel ajal töise tulu teenimise piirangu kaotamine
Kujundame tervikliku rahvastiku- ja perepoliitika kestliku rahvastiku ja heaolu tagamiseks	<ul style="list-style-type: none"> • toitjakaotustoetuse loomine alates 2026. a • vanemahüvitise saamise ajal töise tulu teenimise piirangu kaotamine • lastekaitseseaduse muudatuste vastuvõtmine • vanemaealiste nõukogude loomine ja vanusesõbralikkuse hindamise instrumendi koostamine
Uuendame sotsiaalkaitse korraldust, arvestades ühiskondlikke muutusi	<ul style="list-style-type: none"> • töötuskindlustusskeemi reformimine ja baasmääras töötuskindlustushüvitise loomine alates 2026.a • II pensionisamba sissemaksete suurendamise võimaldamine
Lõimime tervishoiu- ja sotsiaalteenused inimesekeskselt	<ul style="list-style-type: none"> • sotsiaal- ja tervisevaldkonna integreeritud korraldus- ja rahastusmodeli esmase analüüsi valmimine
Parandame erivajadusega inimeste heaolu ja ühiskondlikku aktiivsust ning tõhustame pikaajalise hoolduse süsteemi	<ul style="list-style-type: none"> • puudetoetuste tõstmine ja abivahendite kättesaadavuse parandamine • erihoolekandeteenuste loetelus päeva- ja nädalahoiuteenuse loomine • KOVidele täiendavate rahaliste vahendite eraldamine pikaajalise hoolduse kättesaadavuse parandamiseks

LISA 3. Ühisprogrammi tegevuste eelarve täitmine kahes valitsemisalas

Ühisprogrammi tegevuse eelarve täitmine Sotsiaalministeeriumi ning Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalade lõikes (tuhat eurot)

Tööturuprogramm	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine	Täitmise osakaal
Kulud kokku	976 799	970 960	933 042	96,1%
MKMi kulud	959 537	953 249	916 054	96,1%
SoMi kulud	17 262	17 711	16 988	95,9%
Tegevus 1.1. Tööturuvaldkonna arendamine				
Kulud	1 160	1 413	1 188	84,1%
MKMi kulud	1 160	1 413	1 188	84,1%
Tegevus 1.2. Aktiivsed ja passiivsed tööturumeetmed				
Kulud	952 594	943 924	907 825	96,2%
MKMi kulud	952 247	943 924	907 825	96,2%
SoMi kulud	347	0	0	0%
Tegevus 1.3. Tööelu kvaliteedi arendamine				
Kulud	22 633	25 162	23 627	93,9%
MKMi kulud	6 130	7 912	7 042	89,0%
SoMi kulud	16 503	17 250	16 585	96,1%
Tegevus 1.4. Erivajadustega inimeste toimetulek ja tööalane tegevus				
Kulud	412	461	403	87,5%
SoMi kulud	412	461	403	87,5%